

Nr. 18.

Anul III.

Sibiiu.
30 Iunie
1879.

ALBINA CARPAȚILOR

Apare la 15. și ultima fiă-cărei luni, în fascicule de 2 côle. ABONAMENTUL pentru Austro-Ungaria: pe an 6 fl., pe 6 luni 3 fl., pe 3 luni 1 fl. 50 cr.; pentru România: pe an 16 lei, pe 6 luni 8 lei, pe 3 luni 4 lei. — O fasciculă 25 cr. sêu 70 bani. — Abonamentele se fac la editorul Visarion Roman în Sibiiu, la colectanții, la oficiile postale și la toate librăriile.

Petru Căzacul

de Iosif Popescu.

(Continuare.)

În camera albastră instala Aron pe aceia, pe cari voia să-i spioneze înainte de a vorbi cu ei.

Vodă și camerarul său intrară într'o odaie vecină, de unde printr'o dispozițiune secretă și ingenioasă puteau privi la persoanele din camera albastră fără a fi însuși veduți.

Vodă se uită prin ferestra secretă și o exclamare de surprindere și de plăcere ieși din pieptul său. Caracal își mușcă buza și fața sa arătă o emoțiune neexplicabilă.

Esclamarea lui Aron era motivată prin frumseța divină a Mariei. Fericirea fusese scurtă pentru tinera femeie. Abia ajunsese a fi soția lui Petru și pe când sufletul ei, încuragăt prin cuvintele soțului ei, începea a se încălzi la rațele speranței, speranța unui viitor fericit; atunci o mână crudă veni să rupă legăturile formate de amor. În primul moment Maria nu prea știu ce i se întâmplă. Lovitura fusese atât de teribilă și de neașteptată, încât sârmana femeie credu că móre. În curând însă natura ei bravă și mândră învinse. Speranța în dumnezeul dreptății, încuragarea puternicului ei amor, îi dară tărie pentru a susține lupta în contra unui inamic teribil. Judecând după uniforma celor ce o arestaseră și după drumul făcut cu trăsura, judecând după lucsul care domnia în camera, unde se afla, ea era convinsă că a ajuns în puterea lui Aron. De ce fusese adusă aci? De sigur din motive politice. Dar atunci legătura ei cu Petru era cunoscută de vodă, atunci Petru însuși era persecutat, pôte chiar prizoner! La această gândire inima i se sfâșie, curagiul i se sfărâmă. Maria cădu sdrobotită în genunchi și se afla încă în această stare când o vedu Aron.

Cât era de frumoasă! Părul ei negru, despletit, cădea în bucle bogate și strălucitoare pe umerii ei până la pământ. Admirabilii ei ochi albaștri se uitau spre cer cu o expresiune de desperare și de rugare intimă. O lacrimă

curgând din ei aluneca încet pe palida ei față, al căreia oval perfect amintea o madonă a pictorilor italieni. Gura rumenă, întredeschisă, șoptia o rugăciune, ér mâinile împreunate pe pieptul ei rotund, par-că voia să impedeze inima de a i se sdrobi.

Peste totă ființa ei era revărsată o grație cerescă, o lumină serafică; ea semăna cu maica Domnului rugându-se pentru fiul ei, părea o martiră înainte de sacrificiū. Rugăciunea cu încetul revărsă mângăiere pe fața ei palidă de suferință. Durerea durase numai câte-va ore, și totuși urmele ei se vedeau pe acel obraz ângeresc. O rață din cer scoborîndu-se în această inimă curată, îi însuflă din nou speranță și încredere în puterea, care conduce destinele lumii.

Ér Aron sta nemișcat, uimit, fărmeat de acea frumsețe supranaturală, pe care el nici nu o visase în mijlocul orgiilor sale, în brațele amantelor sale voluptuoase, sêu între lacrimile victimelor sale. Lui i se părea că o aureolă impresoră acel cap de martiră. Sufletul lui oțelit în fărădelegi se simți subjugat de acea rață cerescă. I se părea, că este prea mic pentru a se arăta în fața acelui ânger.

— „Nu,“ își dîse el, „nu cutez a mă apropia de ea.“ Și agitat de diferite simțăminte se preâmbla cu pași mari prin cameră.

Se istorisesc multe despre lei îmblânziți prin puterea dumnezească, ce isvoră din ochii martirelor espuse în arenă în fața poporului roman lacom de spectacule. Aron semăna mai mult cu un tigr; dar sufletul lui crud fu îmblânzit, subjugat de aceea, care era să fiă victima lui.

— „Ea nu va muri, Caracal,“ dîse în fine Aron. „O las sub îngrijirea ta. Păzește-o ca ochii din cap până la rentôrcerea mea. Auđi, răspunđi de ea cu vieța ta.“

— „Cum, stăpâne,“ dîse Caracal, „eu nu voiú însoți

pe Măria-ta? Oh! lasă-mă să merg, unde ai să treci prin pericole, lasă-mă să mă lupt lângă Măria-ta, și să-ți fac un scut din corpul meu.“

Aron se uită uimit la camerarul său. Cuvintele lui erau atât de ciudate, încât vodă ar fi cercetat mai de aproape cauza lor, decât n'ar fi fost preocupat de priveliștea pe care o avuse înaintea ochilor săi.

— „Nu se poate, Caracal,“mise el. „Tu ești singurul om, în care mă încred; de aceea te las aci. Nu descoperi la nimeni prezența acestei femei. Răspundește vestei, că ea a fost decapitată în secret, și chiar Dómnai mele să nu i se spună nimic. Auđi, tu vei fi singurul îngrijitor al prizonerei.“

— „Bine, stăpâne,“răspunse Caracal, plecându-și ochii cu resignare. Se vedea însă că tinărul camerar nu prea era mulțămît de misiunea ce i se încredea.

Se temea óre să nu fiă și el subjugat de acea frumoasă divină? Se temea óre că va deveni infidel stăpânului său? Vom vedea.

A dóua și Aron plecă la răsboi. Miron Costin dice: „Aron vodă decât aú înțeles de acesta (revolta Orcheenilor și Sorocenilor), aú dat șcire țerei să se strîngă și el fără zăbavă a ieșit cu curtea și lefegii săi, însă mai înainte până a ieși din curte aú tăiat pe Bucin Vornicul, pe Bărlăden Logofetul și pe Paos Vornicul, dându-le vină că e cu șcirea lor.“

VII. Tronul.

Trecuseră câte-va luni dela cele istorisite. Marî schimbări se făcuseră în Moldova. Sărmana țără bătuită de atâtea nenorociri ajunsese acum fără stăpân. Ce se întâmplase? O vom spune în câte-va cuvinte.

Am lăsat pe Aron-vodă în momentul, când a pornit în contra rebelilor. Era lucru natural ca vodă, care adunase armata repede și în secret să fiă gata mai curând, decât Ionașcu, numit de rebeli Bogdan-vodă. Sărmana Ionașcu tot aștepta șciri dela fidelul său Lambru, și nu șcia că pretinsul comis îi trădase partida de mult și-și primise în frunte resplata pentru acea faptă mărsavă. El sta dară pe lângă Reut înaintând încet, pe când bravii săi soldați așteptau cu nerăbdare să fiă conduși la lupte și la prăđi. Neresoluțiunea tinărului conducător îi făcea să murmure. Părcălăbul Orcheianul, care credea că lucra în interesul Mariei căutând a resturna pe Aron, îndemna pe Ionașcu să plece.

— „Să mai așteptăm,“dicea acesta, „aștept șciri dela Iași.“

El tot aștepta înzadar. Cu tóte acestea șcirile nu întârziară. Veghele sale veniră într'o și într'un suflet să-i spună, că Aron se apropie cu trupe numeroase. Acestă șcire avu efectul unei lovituri de trăsnet. În primul moment Ionașcu își pierdu capul și nu șciu ce să începă.

Din norocire Orcheianul era soldat încărunțit în lupte și știind ce-i așteptă pe toți decât vor fi învinși, își păstră sângele rece.

Soldații erau înfuriați și puțin a lipsit, ca să nu resplătescă lui Ionașcu întârzierea lui neexplicabilă.

— „Suntem trădați!“strigau ei. Abia îi succese părcălăbului să-i liniștescă.

— „Etă, Măria-ta,“mise el cătră Ionașcu, „unde am ajuns cu șcirile dela Iași. Acum puțină speranță de victorie ne mai rămâne. Cel puțin să ne vindem viața scump.“

— „Nu mă învinovați, părcălabe,“observă Ionașcu. „Întârzierea mea era motivată“și el istorisi învoela sa cu Lambru. În sfârșit adăogă: „său că acel servitor m'a trădat, său a murit pe neașteptate. Fiă cum va fi, nu se va dice, că Bogdan-vodă nu și-a făcut datoria.“

Void să-și repareze greșela, Ionașcu făcu ultimele dispozițiuni pentru a rezista lui Aron. Într'adevăr în tot arangementul său nu se vedea nici urma unei tactice militare, dar nici vodă nu era mai iscusit. Tot ce putea decide lupta era bravura și întempleră.

Cu tóte acestea Aron înaintând cu precauțiune și aflând prin spionii săi pozițiunea nefavorabilă în care se afla Ionașcu, se grăbi a ocupa unele înălțimi, care dominau trupele adversarului său. Acesta însă nu putea să-i folosescă mult, deóre-ce artileria și pușcașii săi nu șcieau să folosescă tóte avantajele oferite de teren.

Ionașcu însufleți pe ai săi cu o cuvântare înfocată, în care le promitea resplată și privilegiu în cas de victorie. Dar nu avea lipsă să încurageze pe acești bravi luptători, ci mai mult să-i rețină, recomandându-le sânge rece. Era de altcum lucru natural. În rangurile rebelilor se aflau tot Moldoveni curați, cari se luptau pentru a-și scăpa țera de ruină și de un tiran. Puțin le păsa cam de odată, cine va lua locul lui Aron; totul era să scape de el.

În armata lui Aron predomniău străinii: Unguri, Căzaci, Poloni, cari se luptau cu speranță, că vor face prăđi bune. Ce e drept Aron nici nu pregetase să le promită sarea cu marea numai să învingă. De altă parte trupele lui Aron erau în număr mai mare.

Abia se dede semnalul de atac, și adversarii se aruncară unii asupra altora cu o furiă órbă. Atacul îl deschiseră călăreții lui Aron, cari protegii de pușcașii așezați pe o înălțime, se repeziră asupra lui Ionașcu. Cavaleria acestuia îi întâmpină dar era mai slabă și cu tótă bravura sa trebui să se retragă. Atunci grăbi în ajutor pedestrima lui Ionașcu în șiruri dese, în frunte cu lăncile. — Călăreții se retraseră din naintea acestui zid nestrăbătut și făcură loc pedestrimii lui Aron. Cele dóue armate se aruncară una asupra celeilalte cu o furiă órbă. În curând se născu un măcel înfricoșat și un amestec nedescurcat. Soldați cu armele sfărâmate se apucau la trîntă și se învêrtiau până cădeau de oboselă între morți și răniți.

Confusiunea era atât de mare, praful de pușcă umpluse aerul așa, încât soldați de aceeși partidă se încăerău cređendu-se inimici.

Ionașcu, void să-și lovescă inimicul cu tótă puterea sa, nu-și păstrase nici o rezervă. El se afla pe un loc mai rădicat, împresurat de o mică gardă și de aci urmăria peripețiile luptei. Aron, băgând de sémă mica suită a lui Ionașcu, trãmise un despărțământ de călăreți din garda sa unгурescă, ca să pună mâna pe capul rebelilor. Oprea Armașul, fidelul lui vodă, se puse în fruntea acestei cete și străbătând nevêđut printr'o pădure, năvali pe neașteptate, ca fulgerul, asupra lui Ionașcu. Garda acestuia abia avu timp să se pună în pozițiune de apărare; ea se luptă cu furiă; Ionașcu însuși scóse spada și-și făcu datoria ca un adevărat Moldoven, ce era, dar mulțimea îi coplesii. Oprea Armașul străbatu până la Ionașcu și învêrtindu-și buzduganul, cercă să-l lovescă în frunte. Rebelul pară lovitura cu spada; oțelul se rupse, atâta putere pusese fidelul lui Aron. Ionașcu, amețit de lovitură,

se simți rădicat din șea de două brațe puternice și dus în galop la Aron.

Ca un fulger străbătu între rebeli șcirea că Bogdan-vodă, capul lor, e prins. O panică cuprinse inimile lor, și toți începură a se retrage. Înzadar se încercă Orcheianul să-i rețină, să restabilească rangurile rupte, el fu tîrît în ceta fugarilor.

Nu cutezăm să descriem ce a urmat acum. Lăsăm să o spună cronicarul în limba lui naivă. Étă ce țice Miron Logofetul: „Deci decă aș spart Aron-vodă pe viclenii sêi, n'au lăsat vre un loc carele să nu fiă plin de vrăjmășia lui; că-cî nu perdea numai pe aceia carii aș fost întru acel răsboi, ci și pe frășile lor cele vinovate și nevinovate.“ Și érá-și: „și prindënd pe Domnișor, i-aș tăiet nasul, apoi l'aș călugărit.“

Sêrmane Ionașcu! Étă sôrtea ta. Ai voit să câștigî corónă și sceptru, dar ai putut vedea unde conduc mijlocele nedrepte, trădarea și legătura cu scelerății.

Astfel își petrecea acum Aron, săturându-se de sânge, ca un tigru însetat, ce era.

Într'aceea plânsorea boerilor cătră Pórtă își făcuse efectul. Consilierii Sultanului, cumpêrați în parte cu bani, o spriginiră și mazilirea lui Aron fu hotărîtă.

Pe când se gătia vodă „să facă mai mare vrăjmășia,“ sosiră dela Porta călărașii cu cărți, care-i dau de șcire, că e depus și chiămat la Constantinopol. Aron temëndu-se, să nu fiă ucis de popor, porunci călărașilor să păstreze secretul, boerilor să-și trămită glótele acasă, ér Dómnei fi dede de șcire să se pregătescă și să plece din Iași în jos spre Țarigrad. Deși demisionarea trupelor uimi lumea, deóre-ce se așteptaú dela vodă nóuë măsuri represive în contra rebelilor și familiilor lor, totuși fiă-care plecă cătră casă încărcat cu tot ce putuse jefui în acéstă expedițiune.

A dóua ți Aron încălecă și porni spre Iași cu scop de a grăbi preparativele de călătorie. Póte și suvenirea Mariei îl făcea să se grăbescă. Chiar acum, când sceptrul fi scăpase din mână, nu-și uitase de impresiunea ce făcuse asupra-i tinera femeia. Planul sêu era să o ducă cu sine la Constantinopol, unde o va avea în puterea sa.

Mare-i fu însă uimirea, când pe drum ajunse glótele, care mergeau de pe tóte părțile. Prepusurî grele se născură în sufletul acestui om încărcat de păcate. Frica îi cuprinse inima, că-cî șcia că aflându-se mazilirea sa, nu va avea nici un amic împregiur, afară de Armașul Oprea și câte-va creaturi devotate. El chiămă boeri la sine și-i întrebă, că ce însemnéză prezența acelor glóte deóre-ce el le dase drumul cătră casă. Boeri răsputeră, că într'adevêr se duc toți cătră casă, dar fiind-că la o parte din ei le este drumul în spre Iași și spre munte, de aceea aș apucat într'acolo.

Aron se arêta multămit de acéstă esplicare, dar în pieptul sêu domnia gróza. El dede ordin lui Oprea Armașul și celorlalți fideli să fiă cu cea mai mare grijă și-și continuă drumul până séra.

Călătorii ajunseseră la un han situat pe drum. Vodă obosit și fîmând dede ordinul să se oprescă, descălică și întră în odaea hangiuului, că-cî odaea cea mare era plină de soldați congediați. Abia se afla Aron aci de o jumătate de óră, când se auđi tropotul unui cal, care venia în galop de pe drumul Iașilor. Peste un minut un cavaler

plin de praf și de sudóre se opri la han, unde recunoscënd calul lui Aron, sári din șea și năvăli în han.

— „Unde-i Măria-sa,“ întrebă el repede pe hangiu. Acesta își luă cujma cu respect și arêta cu degetul ușa odăii, în care se odihnia Aron.

Străinul întră în acea odae fără ceremonii, ca unul, care era în mare intimitate cu vodă. Acesta, îndată ce-l vëdu, esclamá uimit:

— „Ce fel, Caracal, tu aici? Ce veste-mi aduci?“

În loc de răsputn camerarul lui Aron se uită cu neliniște la cei trei sêu patru boeri, carii se aflaú în aceeși odae.

Vodă, care cu tótă mazilirea își păstrase demnitatea de Domn, le făcu un semn. Boeri i ieșiră și-i lăsară singuri.

— „Ei bine, Caracal?“ țice Aron cu nerăbdare.

— „E rêu, Măria-ta,“ răsputn camerarul. „Nu șciú prin cine s'a răsputndit vestea în poporul capitalei, că ai fi mazilit. Omenii sunt fórté iritați și chiar Măria-sa Dómna era să fiă atacată în palat, decă nu-și făcea iute pregătirile și n'ar fi părăsit capitala pe ascuns ierî-nópte, îndreptându-se cătră Constantinopol. Lipsa trupelor ne-a împedat de a pedepsi acea mulțime nerușinată. Măria-sa Dómna mă trămite să-ți dau de șcire Măriei-tale, ca să ocolești Iași, fără a Te opri, că-cî pericolul e serios.“

— „Plebe miserabilă!“ murmură Aron strîngënd dinții cu necaz.

El se preumblă un minut turburat, pe urmă se apropiă de camerarul sêu și uitându-se neclintit în ochii lui, îl întrebă:

— „Dar, prisonera ce face?“

Caracal se turbură și îngănă:

— „Stăpâne, ea a profitat de învâlmășela născută prin plecarea grabnică a Dómnei, și a fugit împreună cu argatul ei.“

Căutătura lui Aron fu atât de teribilă la aceste cuvinte, încât Caracal speriat cădu în genunchi și murmură:

— „Iertare, stăpâne. Îți aduc capul meu!“

— „Slugă nemernică!“ isbucni Aron, uitând tóte serviciile ce-i făcuse fidelul sêu servitor. — „Nu șciú ce mă reține de a-ți sdrobi capul cu buzduganul acesta. Iéú în considerare că mi-ai fost fidel, și nu te omor. Dar fugi, piei din naintea ochilor mei, să nu te mai vëd!“

— „Stăpâne, mai bine să mor!“ oftă sêrmanul Caracal.

— „Ieși!“ mai țice odată vodă, arêtând ușa cu degetul.

Camerarul se rădică reținëndu-și lacrimile, și se îndreptă șovăind cătră ușa, dar înainte de a o ajunge, puse mâna la piept și cădu la pământ.

— „Altă belea acum,“ murmură Aron între dinți. El luă corpul neînsuflețit în brațele sale și-l depuse pe pat. Fără voe, vodă fu surprins de rotunđimea plastică a formelor și de frumșeta perfectă a trăsurilor feții lui Caracal.

În graba sa de a deștepta pe camerarul leșinat, Aron îi desfăcu hainele la piept, pentru a-i înlesni respirarea. Atunci ochii sêi rêmaseră țtutiți asupra unui admirabil sin de femeia, alb și neted, rotund și plastic cu conturile de o perfecțiune ideală. Apoi ochii sêi se îndreptară asupra acelei fețe palide ca de marmoră, asupra acelor trăsuri

gingașe, asupra părului de mătăasă neagră care cădea în disordine pe umerii golii. Vodă își lovi fruntea cu palma mâinei drepte; acéstă priveliște era o revelațiune. El înțelese acum motivul aceluî devotament absolut, acelor sacrificii desinteresate, înțelese că numai un amor nemărginit făcuse pe acéstă femeia să trecă cu vederea defectele sale. Inima împietrită a acestuî om se muiă; o lacrimă de mișcare și de recunoștință curse încet din ochiul său pe fața sa obosită.

— „Ce-mi pasă decă pierd tronul,” țise el. „Ea îmi rămâne.” Și tigrul îngenunchiă înaintea adorabilei gazele.

Când se deșteptă din leșin pretinsul Caracal, vădu pe vodă îngenunchiat înainte-și și sărutându-și mâinile cu respect și admirare

Peste o oră Aron dede ordinul de plecare. Fugariî călătoriră tótă nóptea cu repeđiciunea cea mai mare, ocoliră Iașiî, conduși de Caracal, al căruia secs rămase un secret pentru fidelii lui Aron, și cum țice cronicarul „aș silit spre Țarigrad.” Pe drum Aron fu întâmpinat de Capigiî împărățești, cariî erau însărcinați să-l ducă înaintea Sultanului pentru a se rectifica.

Este imposibil a descrie bucuria poporului că a scăpat de tiran. Cronicarul ne-o spuse atât de nimerit: „Decă înțeleseră toți de mazilia lui Aron-vodă, nu într'alt chip, ci cum după multă furtună și vreme rea, decă ved omeniî senin și liniște se bucură, așa tótă țera se bucură.”

Înainte de a ne continua istorisirea vom constata că pretinsul Caracal, împins de gelosia escitată prin impresiunea produsă de Maria asupra lui Aron, jucase un rol foarte important în fuga soției lui Petru. Afară de aceea un simțămînt de compătımire și de afecțiune față cu o nenorocită persecutată încă mișcase inima nobilă a acesteî curagioșe femei.

Moldova ajunsese dar fără stăpân, și respira după o asuprire atât de crudă.

Singur Logofetul Ureche administra acéstă frumoșă și nenorocită țără până la sosirea unuî nouî Domn. Cine va fi acela, nu o putea spune nimeni, dar mai rău ca Aron nu putea fi. Tóte privirile erau îndreptate spre Constantinopol, de unde trebuia să vină furtuna seî vremea frumoșă.

În acéstă așteptare generală începură a circula de odată șciri curioșe. Se țicea, că fiul lui Lăpușnenul, de care-și aduceau aminte bătrâniî, de când cu cercetările lui Bogdan, că acest fiuî din sângele vechilor Domni moldoveni s'a găsit. Se spunea mai departe, că acest Domnișor a adunat trupe căzăcești și lesești și că vine însoțit de boeriî pribegî să ocupe scaunul Moldovei. Se spunea că óstea lui e număróșă și mare, că Turcul, cu voe ori fără voe va trebui să-l recunoșcă de Domn, că-cî tinêrul e rezolut, tare, spriginit de boeriî adevărați ai țării și va face răsboiî chiar Porții, de nu va fi recunoscut. În poporul moleșit prin asupriri și corupțiune se deșteptă ca o scânteia de mândrie națională și de fapte glorioșe. Amintirile lui Stefan cel mare începură a-și face cursul; înțelepții bătrâni lățiră legendele eroice ale Moldovei; speranța unuî viitor mai frumos le încălđia inimile. De aci urmază, că

acel fiuî al lui Lăpușnenul era așteptat ca un nou Messia, care să mântușcă poporul necăjit.

În aceste șciri era mult adevêr. Petru într'adevêr, după ce se refugiase în Polonia împreună un o parte din conjurați și se unise cu alți boeriî pribegî, strînse óste pentru a ocupa tronul vacant. Când țicem Petru, înțelegem pe primul seî consiliar, fostul șef al conjuraților; că-cî sêrmanul nostru amic era atât de descurageat prin pierderea lui Stroe și a Mariei, încât nu mai avea puterea de acțiune necesară pentru un pas rezolut. El blăstêma provedința, care nu-și permisese să-și scape soția din mâinile lui Aron. Acum o socotia pierdută pentru totdeuna și principalul mobil al tuturor acțiunilor sale nu mai esista.

Cei ce au iubit — și cine n'a iubit măcar odată — își vor aduce aminte de deliciile acestuî simțămînt. Își vor aduce aminte, că ori ce au făcut în acest period, ori ce au suferit, ori de câte-ori s'au bucurat, era pentru ființa iubită. Vederea ei îi transpunea în estas, ér în absență, umbra ei adorabilă îi încungiura, universul era plin de chipul ei. De câte-ori o sală plină de femei nu li s'a părut gólă, fiind-că Ea lipsia; de câte-ori natura liniștită, solitară, póte tristă nu li s'a părut împopulată, sgomotóșă înveselită prin prezența ei.

Și de odată acest tot în univers a dispărut. N'a mai rămas dar decât goliciune, neant. La acéstă ideeă nu v'a venit să vă sdrobiți capul de păreți? A nu o mai vedea, a nu-și mai putea vorbi, nu vi se părea nefericirea cea mai înfiorătoare, întâmplarea cea mai nimicitoare? Ce înțeles mai au tóte acțiunile nóstre, tóte luptele nóstre? Pentru cine suferim, pentru cine ne bucurăm? Ce înțeles are viața fără Ea? Ah! da e teribilă nenorocire!

Și acéstă nenorocire lovise pe sêrmanul Petru. Și universul era pentru el neant. Cuvintele lui se împliniseră. Fără Maria nu mai avea nici patrie, nici patriotism; nu mai avea nici dorul țării, nici speranța de a o scăpa de urgie. Ce țic? Petru ar fi murit, decă nu era un om puternic lângă el, o inimă neînfrântă, și un curagiū stoic, care să-l opréscă. Era șeful conjuraților.

Într'o țici acesta surprinse pe tinêrul bărbat cu un junghiū în mâna sa, gata a-și da lovitura mortală.

Șeful conjuraților nu mai avea lipsă a fi mascat, că-cî se afla pe pământ străin. Nobila lui față se aprinse de indignațiune la acéstă priveliște.

— „Vrei să mori?” țise el, „moșia străbună nu cumpêneșce, cât un suflet de femeia?”

— „Nu!” țise Petru, „pentru mine, nu! Ce m'a dat moșia? Esilul și suferința. Ea din contră m'a dat totul. Prin Ea am învățat a trăi, a simți, a-mi iubi țera, a mă lupta pentru ea. Acum am pierdut-o! Ce-mi mai rămâne de făcut? Oh! Mario, Mario!” esclamá el acoperindu-și fața cu mânie.

Hetmanul Barbu — așa se numia între emigrați șeful conjuraților, deși acest nume se părea că e numai împrumutat — hetmanul Barbu deveni foarte palid.

— „Și cređi, că singur ai suferit în lume?” țise el cu o voce năbușită.

(Va urma.)

Leul.

Schițe din științele naturale.

(Fine).

Nu se va mira nimeni, decât indigenul Africeii se teme de leu în grad mare și cercă al stîrpi prin toate mijlocele, care-î stau la dispozițiune. Cu toate acestea lucrul nu e așa de teribil, cum ne închipuim; ba, leul e de multe ori folositor indigenilor, deore-ce vîneză pentru ei antilopi gustuoși, girafe, bivoli etc. Locuitorul mohamedan din interiorul Africeii caută să scape de atacurile animalului temut prin practice supersitițioase, sentințe din coran atîrnate la ușa locuinței sale. Cum-că acesta nu ajută nimic, este lucru natural. Negrii păgâni și Cafrii sunt mai cu minte. Ei înțeleg, că o luptă bărbătească ajută mai mult, decât schimosirea cuvintelor din coran. De aceea ei combat leul cu săgețile lor otrăvite sîu și cu lăncile.

Brehm istorisește:

„Pe cînd mîe aflam în Nubia sudică s'a făcut o vîntătoare remarcabilă asupra unui leu în Berber sîu Mucheiref. Animalul regesc făcuse nesigură totă împregiurimea orașului și răpise în decurs de săptămîni întregi vite și oi din satele și serbele învecinate. În sfîrșit Nubienii s'au supărat și s'au hotărît, ca să întreprindă o mare vîntătoare. Patru Morharbii sîu Marocani curagioși, cari erau înarmați cu arme de foc, se uniră cu douăspre-zece Nubieni, înarmați cu lănci, și plecară într'o bună dimineță în desișul pădurei, unde se ascundea de ordinar leul, după ce a făcut pradă. Ei năvăliră asupra culcușului acestui leu, îl deșteptară, și pe cînd animalul se uita cu liniște la omeni, uimit pentru această vizită matinală, atunci cei patru Morharbii își slobođiră pușcile în același timp. O grindină de lănci urmă la un moment după aceea. Leul a fost rănit în mai multe locuri, dar ranele nu erau mortale, de aceea animalul se aruncă îndată asupra adversarilor sîei. Din întîmplare se arătă de astă-dată foarte moderat. El dede unuia o palmă, care-l răni rîu și-l aruncă la pămînt. Apoi stete în loc; un al doilea se apropiă cu o lance prospătă, și încă înainte de a o putea întrebuița, primi o bine-ventare analogă. Ceilalți se gîndiau deja să fugă cu lașitate și și-ar fi lăsat tovaroșii în prada leului infuriet, decât un tîner n'ar fi dat de rușine pe toți ceilalți. El purta, afară de lancea sa, un baston tare și lung, numit nabut, și cu această armă se apropiă cu îndrăznélă nebună de leu. Acesta se uită uimit la el, dar înainte de a băga de sémă cîpătă în regiunea ochilor o lovitură atît de puternică, încât își pierdu vederea și auđul și căđu la pămînt sub povara loviturii. Acum îndrăznețel fecior era învingetor; el tot dede lovitură leului, pînă cînd îl omorî.“

Fritsch descrie o vîntătoare de lei în Africa sudică. Trei tineri se întîlniră cu două lei foarte îndrăzneți și furioși în apropiere de Shoshong, o misiune în interiorul Africeii sudice. „Opt boi, speriați de animalele răpitoare, scăpară cîtră séră; omenii alergară după ei, dar cînd se întorseră lei în contra lor, fugiră înderēt, și conducetorul societății, după mărturisirea propriei, nu se opri pînă nu căđu peste oștia carului sîu.

„A două ți găsiră un bou zăcînd în apropiere, ucis de lei, și deore-ce era sigur că aceștia se vor întorce la cadavru în noptea următoare, omenii aședară pușci la bou mort și la un cal, care chiar le murise din întîmplare.

Acésta se întîmplă așa, că animalul mort se încungiură la o mică distanță cu un cral se spini; se lasă numai o deschidere, încontra căreia se îndrepteză o pușcă la o înălțime corăspundetore; acésta pușcă se slobođe la atinșgerea unei sfori suptiri, întinse peste intrarea cralului.

„Amendoué pușcile se descărcară, și în țiua următoare se vedură în giurul lor mari pete de sînge; dar una era ruptă în mai multe bucăți, care purtau foarte clar urmele dinților și ghiarelor leului. Spre spaima sa însé societatea vedu ivindu-se unul dintre animalele răpitoare în apropierea trăsurei, și domni cîpėtaseră un așa mare respect de óspeții nechiamați, încat nu îndrăzniră să-î atace. Cînd se aréta leul pe partea stîngă a trăsurei, ei lăsaú să pască ceilalți 6 boi pe partea dréptă; în urma acestora leul se apropia de obicei în arcuiri mari de aceési regiune și silia pe cei împresurați să-și schimbe din cînd în cînd locul de pășune.

„Este greú a hotărî cît timp ar fi rēmas cãletorii în acésta situațiune pușin comodă, decât din întîmplare n'ar fi sosit în mijlocul societății unul dintre neguțetorii și vîntatorii cei mai îndrăzneți ai țerii, Chapman, cu „achterrijder“ul sîu cãlări. Îndrăznéla ne mai auđită a leului îndemnă pe espertul vîntator să se îndoescă de esactitatea întregei istorisiri, și asigurarea Sulușilor, că animalul stă ascuns într'o anumită tufă din apropiere, fu respinsă cu un: bah, nebunii?

„Pentru a nimici în faptă acea șcire necređută, plecă Chapman îndată cu achterrijderul sîu, ca să viziteze locul. Abia se apropiase de tufa amintită, și étă leul sári în sus, biciuindu-și cóstele cu códa și scoțînd un urlet adanc, amenințator.

„Acum urmă una dintre luptele cele mai remarcabile, pe care le-a executat vre odată temeritatea omenescă în contra sêlbătăciei și puterei animalice. Ași fi fost aplecat să mē îndoesc de adevêrul acestor fapte, decât istorisirea simplă și limpede a îndrăznețului vîntator n'ar fi fost adevêrită prin atâți marturi oculari.

„Arma lui Chapman era o scurtă flintă cu două țevi, grea cam de zece funți, cu țevi netede, care pușcaú cu glonțe tari de opt la un funt și care la distanțe mici nimeriau foarte bine. Cea dintăiu pușcătură slobođită din șea, greși leul, și glonțul achterrijderului încă bātu alături. Leul sári asupra adversarilor, cari se întorseră cu îndemănare și galopară de acolo, pentru a căștiga timp să încarce. Cînd se opri fiéra, ei încă făcură front; vîntatorii sáriră din șele și glonțul lui Chapman, țintit cam jos, rupse una din brâncile de dinainte ale leului, pe cînd al soțului sîu îl lovi pieziș prin cóste. Leul rănit se întorse la atac; dar temerarii vîntatori sáriră repede în șea, și bunii cai îi ținură afară din pericol, pînă cînd inimicul se lăsă de a-î prigoni. Acesta era semnul să se opréscă asemenea și să încarce repede. Dar înzadar căută Chapman capse prin toate buzunarele; el nu se pregătise de ajuns pentru acésta vîntătoare neașteptată, și de aceea nu-î rēmase alta decât să trămită pe achterrijderul sîu la lagër, pentru a aduce ce-î lipsia. În intervalul acesta își continuă cercetările și din întîmplare totuși

găsi două capse; în urma acestora Chapman renoi lupta îndată, fără a aştepta pe celălalt.

„Apropiându-se călare până la trei-deci de paşi, sări el din şea şi trămise leului un glonţ bine ţintit, care pătrunse chiar în gura lui deschisă, zdrobind dinţii, dar fără a cauza vre-o rană mortală. Acesta este puşcătura cea mai periculoasă pe care o poate face cine-va, deore-ce durerea ne bună aţită furia animalului în gradul cel mai înalt, şi eu crezui povestitorului, când îmi descriese rezultatul cu cuvintele acestea: „Dar, pentru dumnezeu, rău s'a măriet hoţul bătrân!“ Totuşi, deşi depărtarea era numai de trei-deci de paşi, uşorul călăreţ îşi luase era-şi locul şi se gătise de fugă, înainte de a-l fi putut ajunge animalul turbat.

„După ce i se liniştise furia, leul se opri, atunci vânătorul îi trămise un alt glonţ în dosul umărului, fără însă a-l ucide. Din contră au fost de lipsă alte patru glonţe tot în umăr, până când a devenit leul neputincios.

„Posed pelea unui leu, pe care-l ucisese acelaşi domn, pe când se afla animalul la un bou ucis în noaptea precedentă. În cazul acesta puşcă Chapman tot deodată cu un soţ alb, şi deşi nimeri numai un glonţ în dosul umărului, totuşi leul cădu mort după câte-va sărituri; aşadar n'au toţi vieţa aşa de tare ca cel precedent. Poate că acela era mai bătrân; şi această impregiurare esplică în parte temeritatea lui, deore-ce lei bătrâni sunt împedecaţi de a vena animale sălbatică prin réua stare a dinţilor lor şi prin neputinţa de a mai fugi aşa de repede. De aceea, împinşi de lipsă, atacă ómeni şi animale domestice. Decă le-a succes de câte-va ori această meserie, atunci curagiul lor creşce cu încetul, şi îndrăznéla lor nu mai cunoşce margini.“

În Atlas se vénéză leul într'alt mod. Beduinii, înspăimântaţi de prezenţa leului, impresórá tufa, în care s'a ascuns inimicul lor, şi forméază tei şiruri unul după altul, dintre care cel dintâiu este destinat să zidărescă animalul. Acesta se încercă mai întâiu cu batjocuri: „O tu, căne şi fiu de căne! Tu, născut din căne şi născător de căni! Tu, sugrumător al turmelor şi nemernicule! Tu, fiu al Satanii! Hoţule! Miserabile! Scólă-te, decă eşci aşa de vítéz, cum te aréţi! Sus! arată-te şi diua, tu care eşci amicul nopţii! Găteşte-te! Ai să stai faţa cu bărbaţi, fii ai curagiului, amici ai resbelului!“ Decă aceste injurături nu ajută, atunci se slobod şi câte-va puşcături, până când ajunge vre un glonţ prea aprópe de leu. Acesta se scólă şi năvăleşce din tufe urlând, cu privirea înflăcărată! Strigăte sălbatică îl primesc. Ér leul cu pas măsurat, se uită uimit şi mánios asupra acestei mulţimi, care-l primeşce cu o salvă, dată de şirul întâiu. Leul sare înainte, dar cade de obicei sub puşcăturile şirului al douilea. Totuşi sunt de lipsă vânătorii bunii; câte odată leul, lovit de două séu trei glonţe, îşi continuéază lupta; şi de multe ori alungă totă armata de Arabi.

Altă-dată prind Arabii leul în gropi afunde de 10 metri şi largi de cincé. Atunci toţi încungiură grópa, sbiérá, injură, aruncă în el cu ce apucă, cu deosebire femeile şi copiii. Apoi bărbaţii inpuşcă în el, şi leul primeşce glonţele liniştit, fără sgomot, fără a clipi din ochi. Numai după ce nu se mai mişcă, se scobórá ómenii, îl légă cu funii şi-l scot afară. Fia-care copil mánăncă o bucată din inima lui, pentru ca să se facă inimos. Perii din cóma

serveşce drept talisman, deore-ce Arabii cred, că cel-ce pórtă cu sine astfel de perii este scutit de dinţii leului.

Cu tóte acestea leul se prinde rar, că-cí se fereşce tare de curse, şi de multe ori nu atacă animalele legate de cară, de frică să nu dea în cursă.

Leul prins de tinér şi îngrijit bine se domesticeşce uşor. El îşi uită natura lui de leu, îşi uită libertatea, şi se devotéază cu totul stăpânului séu. Brehm istoriseşce următoarele despre o leóică, pe care a îngrijit-o în decurs de două ani:

„Bachida, aşa se numia leóica, fusese mai înainte a lui Latif-Paşa, a guvernătorului egiptic din Sudanul ostic, şi fusese dăruită unui amic al méu. Ea se obiceiui în scurt timp cu curtea noastră şi-i era ertat să alerge liberă încóce şi încolo. Peste puşin ími urma ca un căne, mă desmierda la fia-care ocaşiune şi numai într'atâta era neplăcută, că venia câte-odată nóptea la patul méu şi mă deştepta prin desmierdările sale.

„După câte-va săptămâni íşi arogase ea domnia peste tóte vietăţile din curte, totuşi numai cu scop de a se juca cu animalele, ér nu de a le face réu. Numai de două-ori ucise şi máncă animalele; odată o maimuţa, şi altă-dată un berbec, cu care se jucase mai înainte. Cele mai multe animale le tracta cu sumeţia cea mai mare, le necăjia şi le speria în tot modul. Unul singur a şciut să o ímblánzescă. Acesta era un marabu, care la prima cunoşcinţă o tractă atât de bine cu puternicul lui cioc, încât leóica trebui să se dea ínvinsă. De multe ori íi plăcea să se culce pe pământ ca o pisică, să ţintescă asupra unuia dintre noi, şi să se arunce ca o pisică asupra şórecelui, dar numai cu scop de a se juca. Cu noi s'a purtat tot-déuna amabil şi onest. Falsitatea nu o cunoşcea; chiar şi după ce fusese odată pedepsită, veni éráşii la mine după câte-va minute şi se lipi de mine cu aceeşi íncredere ca mai înainte. Mánia ei dispărea la moment, şi o desmierdare putea să o ímblánzescă îndată.

„În călétoria dela Chartum la Cairo, pe care am íntreprins-o pe Nil, o ţineaş ínchisă într'o cuşcă, până când navigam, ér când ne opriam íi dam drumul. Atunci săria ea în tóte părţile cu mare bucurie. În astfel de escursiuni a făcut câte-odată şi nebunii. Astfel într'un sat a sugrumat odată un miel şi altă-dată prinse un copil de negru; din norocire ími succese să-l scap, pentru că leóica se aréta tot supusă faţa de mine. În Cairo mă puteam preumbla cu ea ducéndu-o de sfórá, şi în călétoria dela Alecsandria la Triest o aduceam în tótă diua pe bord, spre bucuria generală a călétorilor. Ea veni la Berlin, şi eu nu o mai véđuí în decurs de două ani. De atunci am cercetat-o şi am fost recunoscut îndată.“

Despre nici un animal nu s'au spus şi nu se spun încă atâtea fabule, ca despre leu. Egiptienii cei vechi l'au cunoscut, după cum probéază represintarea lui pe monumentele lor, chiar şi pe cele, care par a esista de patru mii de ani. Se pare însă, că Egiptenii n'au avut decât un nume, „Maau“, pentru tot genul pisicilor.

Biblia pomeneşce leul de multe ori, şi Evreii aveau dece nume pentru el, după vârsta şi după însuşirile lui.

Grecii şi Romanii încă vorbesc despre animalul reşce. Eí spun, că ósele lui sunt atât de tari, încât dau scántei cu amnarul, că leul despretuşce animalele mici, eruţa femeile etc. că leóica fată numai un puiú în tótă

vięta. Aristoteles Ńciă, că leõica fată de mai multe ori, că puii ei sunt fõrte mici Ńi că numai în a dõua lună pot umbla, ba Ńciă chiar că sunt dõue specii de lei: unii mai scurți cu cõmă mai creță, cei mai fricoși, alții mai lungi cu cõmă mai dēsă, cei mai tari. Plinius ȃice că la început puii de lei sunt numai niŃce bucăți de carne; în a șeptea lună învață să umble, că beu rar Ńi mănăncă din când în când. El mai istoriseŃce, că leul se îmblândeŃce cu rugăciuni. O femeie din Lidia ar fi spus, că a fost

atacată de mulți lei, pe carii i-a îmblândit cu vorbele: că ea este numai o femeie bolnavă, Ńi se rõgă de mărinosul rege să lase o pradă, care nu e vrednică de gloria lui; atunci leul a lăsat-o în pace.

Acest animal puternic, care s'a aflat în număr fõrte mare în timpurile vechi, a fost rãrit în cât-va prin jocurile romane. Armele de foc sunt peirea lui; nu va trece mult, până când regele animalelor va cede locul peste tot regelui creațiunei, omului.

Intristare¹⁾.

Musa.

Iea-ți harpa poete, iea-ți harpa de aur,
Și pune pe frunte-ți cunune de flori,
Și rose 'nfocate, Ńi verdele laur;
Iea-ți harpa Ńi șterge a tale plânsori.

Poetul.

Precum se strecõră din vine de munte
Și valea adapă isvorul curat,
Așa când de chinuri se plēc'a mea frunte,
Vers riuri de lacrimi, Ńi sunt ușurat.

Când dorul mē arde, Ńi peptu-mi sfăramă,
Când patimi se luptă în inima mea,
Îndată ieu harpa cu corde d'aramă
Și-un echo simpatic eũ afu în ea.

Dar harpa de aur de mult e sãrobită;
Speranța de mine departe-a sburat;
Cununa mea verde e, vai, veștejită,
Și peptul meu june il simț sãngerat!

Musa.

PriveŃce-a naturei mărēpă splendõre,
Și mergi de te-aședă la largu-i banchet;
GãndeŃce c'acela ce cãntă nu mõre;
Iea-ți harpa de aur, o june poet!

Poetul.

O Musă! (cã-ci ție pot totul a-ți spune)
Ce-mi pasă natura Ńi gloria mea?
Ce-mi pas' ale lumii aplauzi, cunune,
Când Ea nu mē vrea?!

George Crețianu.

Vięta poporului român²⁾

de Oreste Djujanski.

(Continuare.)

Ilēna nõstră simte Ńi ea ceva, ce nu-i dă pace, ea
nu mai are astēmpēr, Ńi cãntă:

„Trandafir de pe cãrare
Nu e dorul bolă mare?
... Bolă mare Ńi cu gele
Pentru inimi tinerele!“ —^{*)}

Ea cãntă mai ales prin ȃori de ȃi, seũ Ńi sēra, când luna bãlae le suride. Er drãguțul fãrmecat îi rēspunde din frunđă, seũ din fluer.

Cu ce dor așteptă copilele dumineca ȃicēnd: „de ar veni dumineca odată, să scap Ńi eũ la largul meu!“ — Tõtă sēptēmãna aũ mult de lucru. Er dumineca se duc la joc.

Astfel petrec, cât sunt cãșlegile de lungi. Er pe când smeura se cõce, merg la cules de smeură. Și etă cã veđi copilele gingașe, gătite, de ți-i drag să te uiți la ele, împodobite cu cãmeși cu altițe, cu catrințe, fote seũ zadii, la grumazi cu hormuz, mãrgele, salbe Ńi cu chiocei. La altițe aũ fluturi, ce strãlucesc de departe, Ńi la piept flori cusute cu fluturi. — Astfel se duc în dumbravă cete de fete purtând corfițe.

^{*)} De aci încolo poeziile fãră note, sunt culese de autorul acestui studiu.

Pe de altă parte se vorbesc feciorii Ńi merg pe altă cãrare, ca să le iēsă înainte:

„Încurcându-le cãrãrile
Tot cu desmerdãrile!“ —

Ce risuri, ce hohote! când se întēlnesc.

Acum se apucă de cules smerură, fragi seũ alune, după timp. Er când Ńi-au umplut cofițele, se adună toți Ńi tõte la un loc, cã-ci pe când culegeau, erau împrașciēti, ca să põtă umplea cofițele mai de grabă Ńi să nu le audă alții tainele, cã-ci lumea e rea.

După ce s'aũ strĩns toți Ńi tõte la un loc, se pun fetele pe erbă verde, er feciorii se fac rõtă împrejurul lor. Astfel vorbesc, glumesc, rid până ce nu mai pot sta pe piciõre. Apoi se aședă Ńi ei pe lângă dragile lor; fetele cãntă, ei ascultă, cãtând uimiți la ele. —

Vēlul negru acopere pãmēntul, tinerii se scõlă Ńi pornesc spre gazdă, tot cãntând Ńi ridēnd încât resună dēlurile cu vãcelele. — Înaintea porții se despãrțesc. —

Dumineca a trecut, dar suvenirea ȃilei încã nu. Acum Ńciți de ce așteptă copilele dela țeră ȃiua duminecei, ca Ńi cele de pe la orașe balurile din carnaval. — Tot una gãndesc, șoptind „de-ar mai veni ȃiua duminecei!“ —

O altă petrecere a feciorilor cu fetele este desfãcutul

¹⁾ Culegem la întēmplare aceste versuri din'o frumõsă colecțiune de poezii: Patrie Ńi Libertate publicată de d-nul G. Crețianu. București, 1879. Acēstă carte a fost depusă la Academia română pentru premiul Nãsturel. Red.

²⁾ Autorul ar fi putut ȃice mai esact: Vięta poporului român din Moldova, precum se vede Ńi din provincialismii întrebuintăți. Red.

de păpușoiu, adică claca, unde spun flcăii povești și fetele ascultă desfăcând, ér după ce gătesc se pun la joc.

Dar ședătórea? Ședătórea se face la o casă, unde e fată mare. Aici se strîng cu furca mai tóte fetele mari și torc caerele. Pe bata hornului arde opaițul, ér de când naftul s'a răspândit prin tóte locurile, arde lămpașul bătut în părete. Fetele șed una lângă alta pe lăiți lângă păreți. În mijlocul casei stau feciorii, cari aduc cu sine un scripcar și-un cobzar, de multe ori un cimpoer. — Lângă vatră stă femeia de casă, togmind din când în când focul, ca să fiă cald în casă. —

Fetele torc, ascultând poveștile feciorilor dar se grăbesc să gătescă caerele, ca apoi să mai petrecă și altfel nu tot cu furca 'n brâu. Feciorii mai spun fel de fel de cimilituri, ér fetele se necăjesc a le gici. — După ce gătesc de tors încep a juca de iese colbul.

Se mijește de diuă și ședătórea se sparge. — Feciorii petrec fetele pân' acasă, de unde apoi se despart.

De când s'au îndrăgit doui inși, ei mor decă nu se întélnesc, sfarmă pétra numai ca să se póta întélui. Ei își petrec vieța în plâns și bucurie, cum țice B. P. Hăjdeu în poesia: „Amicului meu N. N.

Cât e june, omul plânge;
Ride omul cât e june;
Și ridénd-plângénd,
El în cântec plânsu-și stinge,
Risu 'n cântec își depune:
Cântă vrénd nevrénd!“

Vieța acestor tineri e o adevărată poesie. Cine vrea s'o vadă mai de aprópe, să petrecă și pe la țeră și va învêta multe, pe care lumea civilisată le face pe dos.

Am vorbit aici că numai cele frumoșe șciú cuceri inima Feților-frumoși și d-vóstră veți întreba: dar ce fac cele urite? Rémân ele tot fete mari? Nu! Măcar că Românul, din fire, șcie iubi numai ce-î frumos, totu-și trebuie să-și lege lapul și cu uritul. —

„De s'ar lua numai dragi
N'ar mai fi în codru fagi;
Dar se iéu și cei uriți
Decă-s fagii grămădiți!“ —

Românul, decă are trebuință de bani, merge la jidan, că-cî aceștia pórtă lumea; are trebuință de sfat, merge la preot séu la cumétru; — ér decă voește a-și vedea viitorul, de e bolnav séu de are necaz cu amorul, atunci merge de-a dreptul la vrăjitoré. Acesta șcie lécul pentru tótă bóla, cunoșce mi de mi de ierbur și burueni de léc; ér decă nu ajută nici acestea, învócă puterea supranaturală a lui Scaraothi, că-cî ea stă în legătură strînsă cu densus; dar despre acesta vom vorbi la locul séu.

Românii cred că vrăjitoréa șcie multe, și cu tot dreptul. Femeile se tem de dënșă; babele-și fac cruce, când

aud de numele ei, numai tinerii amoroși o onorează și-o ascultă, dându-î și cămașa numai să le facă pe placul lor.

La dënșă merg fetele cele urite și-o rógă să le facă de dragoste. Baba cere cam mult, dar face, ca feciorii să umble orb și nópte după dënșele.

Descântecul se face cu năvalnic, cu érbă mare și cu o talpă de papuc. Năvalnicul îl scóte cu rēdăcină cu tot într'o și de fruct o femeia curată, punénd în locul rēdăcinei o bucățică de pâne cu sare. Érba cea mare, adică rēdăcina se scóte tot așa, însé numai în diua de patru-șeci de sânti. Talpa de papuc trebuie să fiă luată dela papucii, cu cari a făcut preotul sânta liturgiă în diua ajunului Bobotezei când a sântit apa și-a mers pe la ómen și crucea. Talpa acesta se taie dela papuc la douē-spre-șeci óre în nóptea spre Bobotéză; apoi începe a descânta:

„Precum se strîng ómenii la Bobotéză și năvălesc a sáruta crucea din mâna preotului, așa să năvălesc și feciorii satului ca s'o pētescă pre cum o chiamă — și să petrecă un traiú dulce, cât va avea aceste bucățele. —“

După ce descântă baba, îi dá fetei apa în care a spălat aceste lucruri, îi spune să se spele într'o și de fruct și să arunce în calea feciorilor, dându-î și nișce bucățele din aceste lucruri. Aceste bucățele le pazesc fetele mult timp, ér decă le perd, nu mai petrec cu bărbații așa de bine ca la început, ci tot în sfadă și vuet. Când se întéplă așa ceva, atunci țice poporul că: „s'a spart hárbul.“ —

Sunt și alte feluri de descânțece în versuri, dar nu le-am putut căpéta, că-cî vrăjitoréle spun, că decă învață pe alții meseria lor, atunci ele nu mai pot lecui. De multe ori mă făceam bolnav și le rugam să-mi descante, dóră ași audi ceva; dar ele descântă așa de încet, încât cu greú era să înțeleg vr'un cuvént din gura lor. —

Altele au o furculiță și-o grebluță de liliac, prins în séra Bobotezei și pus într'un ulcior, cumpérat cu atâta, cât a cerut vîndătorul. Se fac mai multe borți mici în ulcior, i se astupă gura ca să nu fugă liliacul și apoi se pune într'un mușinoiú de furnici. Acestea tóte se fac în aceéși nópte, până ce n'au cântat cocoșii. După ce se pune ulciorul în mușinoiú, nu trebuie să stea nimeni lângă el, că-cî liliacul țipă de-ți iea auđul și rēmai surd. — În mușinoiú trebuie să stea ulciorul nóuē díle, ér într'a nóua se scóte afară și se găsește în lăuntru numai furculița și grebla, adică ciolanele, ce țin pânza, cu care sbóră liliacul. — Decă ai aceste ciolánașe, nu-ți trebuie mai mult, decát să tragă cu grebla pe cel ce ți-e drag și să atingă cu furca pe cel ce ți-e urit. Spre scopul acesta te pui în fața respectivului, și scoțénd grebluța, tragă cu dënșă spre tine, fără a-l atinge; ér cu furca te pui în urma lui și-l atingi încet, ca când ai vrea să-l alungi.

În chipul acesta poți face cum îți dorește inima. —

(Va urma.)

C o n v e r s a ț i u n e .

Întélnind de unăđi pe un prietin, care se preámbla trist, cu nasul cam infierbîntat și cu ochii plini de lacrimi, îl întreba, cum se află.

„Rėu, frate, imi rėspunse el, am rėcit.“

„Am rėcit,“ aceste cuvinte mē puseră pe gánduri. Decă am asculta spusele bolnavilor de tot soiul, rėcéla ar

fi cauza tuturor bólelor lor, originea tuturor relelor, cel mai mare inimic al omului.

Este întrebarea însé, decă acest inimic există în realitate séu numai în imaginațiunea bolnavilor? Un profesor ilustru dela facultatea din Viena și-a pus problema și a deslegat-o negativ. Dați din umeri și clătinați din cap,

strigând: „paradocs“. Ce vreți! noi laicii trebuie să credem pe un om de specialitate, care denegă existența răcelii, ceea ce nu-l împiedecă, cum se pare, de a se îmboldori bine în blăni și în șaluri la orî-ce ocaziune.

Trebue să ne împēcăm cu ideia tristă, că răcela există, fiind-că efectele ei se simt, vai! prea des în toate clasele societății. În ce constă răcela? Răspunsul la această întrebare sēmēna foarte mult cu silogismele proverbialului „de la Palisse“, creat de Henri Monnier și care dicea de un om mort, că „nu trăește, fiind-că a murit“.

Răcela este lipsa de căldură. Cum vedeți, nimic mai simplu. Un om spus la un frig mai mare sēu mai mic, spus umezelei și unui curent de aer, pierde din căldura corpului întreg sēu a unei părți din corp. Acestă pierdere are urmări stricăcioase, decă nu se redă corpului îndată căldura răpita. De aci se pōte înțelege, de ce unul și același om în împregiurări analoge pōte să răcēscă sēu nu. Un exemplu va ilustra cele spuse.

Cine-va se duce să facă o baie rece. Apa ghețosă îl silește să execute mișcări repezi cu mâinile și picioarele și să iēsă curēnd din baie. Ajuns afară, omul nostru se frēcă bine pe tot corpul, șterge orî ce urmă de umezēlă, se îmbracă, face o preāmbulare în aer curat și în sfērșit absorbē un ospēt viguros.

Tōte aceste lucruri sunt prea naturale și urmēză într'un șir fōrte logic. Omul în ceștiune a făcut o baie folositorē, cā-cī prin mișcările lui, prin înlăturarea umezēlii de pe corp, prin ospēțul întăritor, a redat corpului căldura răpita de apă și a încungiurat orî-ce urmări stricăcioase ale răceleii.

Altul iea aceeași baie rece, dar stă prea mult în apă sēu nu este destul de tare pentru a face mișcări continue; când iese din baie, nu-și șterge corpul pe deplin, nu face preāmbulare, sēu stomachul îi e prea slab pentru a mistui

un ospēt; ei bine! acest om răcēșce. Urmările vor fi: un guturaiū, catar de stomach, durere de grumași sēu tuse, reumatism și altele.

Aceste două exemple arată urmările aceleși băi în împregiurări analoge.

Dar vor dice unii: fōrte bine, esplicarea ne place; cum se face însē, că un frig mare cu viscol nu produce răcēlă, pe când o răcorēlă neînsemnată, un vântuleț de sēră aduce cu sine această nenorocire? Este lucru evident, că într'un frig mai mare omul trebuie să fiă mai espus la bolnăvire, decăt într'o temperatură stēmpērātă.

Dēcă ați dice așa, ați avea dreptate. Se pare a fi o anomalie, care însē se esplică fōrte ușor. Într'un frig mare, omul se păzeșce, fiind-că se aștēptă la bōlă, caută a-și echilibra căldura pierdută printr'alta redobēnditā; pe când în timpuri calde, când atmosfera este supusă la schimbări de temperatură nebăgate în sēmă, nimeni nu se păzeșce de frig și nu se aștēptă la răcēlă.

Pentru a împedeca aceste influințe stricăcioase sunt două mijlōce, pe care este bine a le întruni.

Mai întâiu cine-va se apēră printr'o îmbrăcăminte și o locuință acomodate temperaturēi, pază de curenturi de aer, restituire a căldurei pierdute prin mijlōce mecanice și fizice etc. Aceste precauțiuni nu trebuiesc însē să mērgă prea departe, ceea ce ar produce numai o moliciune a corpului.

Al douălea mijloc constă într'o întărire succesivă a corpului, prin mărirea rezistenței lui în contra efectelor răceleii. Vom începe cu spālarea regulatā a peptului și a spinării cu apă rece, după care vom căuta a ne restitui îndată căldura pierdută. De aci vom păși la mijlōce mai energice, cum sunt băile reci, dușuri etc., care vor mări puterea de rezistență a corpului.

Purcedēnd astfel vom trăi anī mulți, sănētoși ca peșcele în apă. X...

Botanică populară română¹⁾

de S. Fl. Marian.

III. Trandafirul de câmp.

Spun Românii că la început, când s'au adunat toate lemnele și au ținut „sesie“: care să fiă împēratul lor, a luat Dumneșeu cuvēntul și a imbiat pe Vița de viie sēu Viia (lat. *Vitis vinifera* L., germ. der edle Weinstock, die Weinrebe) cu această demnitate. Însē Viia a răspuns, că nu pōte primi, deore-ce ea face pōmă și din pōma ei se face vin, care e pentru tōtă trebuința, și așa are ea destulă greutate pe capul sēu nu pōte să mai iea și grijile împērăției.

Vēdēnd Dumneșeu, că Viia nu se prinde a fi împērāt, a imbiat pe Maslin, numit altmintrelea și Oliv (lat. *Olea europaea*, germ. der echte Oelbaum). Însē nici

Maslinul n'a primit această onōre, deore-ce și el e la tōtă trebuința, spre exemplu când se face vr'un pom sēu vr'o masă întru pomenirea celor morți, trebuie să fiă și masline atât în pom, cât și la masă.

Vēdēnd acestea, a imbiat Dumneșeu pe Trandafirul de câmp, numit altmintrelea și Căcădfr (lat. *Rosa canina*, L. germ. die gemeine oder Hundsrose) cu titlul de împērāt al lemnelor. Trandafirul de câmp a primit bucuros, și de atunci a rămas el împērāt peste toate lemnele, câte se află pe fața pământului.

De-aceea aū Românii obiceiū, să pună în sēra spre Sān-George rămurele verzi de trandafir la ferestrele caselor și 'n glii pe stālpii porților și-a porțițelor, pe capetele streșinelor de la case, pentru că de dēnsul, și prin umare de casă, nu se pōte apropia nici un spirit necurat¹⁾.

Ba, mulți Romāni îl plāntēză în liveziile lor, pentru că Trandafirul de câmp e bine-cuvēntat de Dumneșeu și are dar dela dēnsul să depărteze toate relele²⁾.

Când un copil mic nu pōte umbla, deși e destul de vērșnic pentru această, Romāni despică una din ramurile

¹⁾ Am început această publicare cu numărul 14. Diarul din București „Rēsboiul“ ne-a făcut onōrea de a reproduce acest articol în numărul: 656 și 657, dar din motive necunoscute n'a indicat isvorul, de unde l'a luat. Îl rugăm ca pe viitor să bine-voēscă a da acest mic tribut lealității jurnaliste. Tot-deodată atragem atențiunea cetitorilor asupra acestui vast studiū, până acum necercat de nimeni, care pōrtă numele: *Botanică populară*. D-nul S. Fl. Marian, cu zelul cunoscut, a întreprins a scōte din întunerecul uitării aceste tesaurē populare. Posedam în cartōnele Redacțiunei o lungă seriă de astfel de studiū, și ne promitem a le publica pe rēnd. Red.

¹⁾ Dictat de Vasile Ungurēn, Român din Ilișești.

²⁾ Dictat de M. Molociū, Romāncă din Calafindești.

mai gróse ale Trandafirului de câmp, fără însă a-l smulge din pământ, și petrec copilul de trei ori prin această despicătură. Apoi lapedă cămașa de pe copil și aruncându-o pe Trandafir o lasă acolo pentru totdeauna. Poporul crede, că peste câte-va zile copilul va umbla cum se cade. Așa s'a vindecat Pelagia, fiica lui Vasile Ungurén din Ilișești, care în vîrstă de patru ani nu putea încă umbla, ér după ce a fost tractată în modul amintit, îndată a prins a umbla; așa spune tatăl ei.

Fructele Trandafirilor de câmp, care în limba poporului se numesc „Căcădire“, se întrebuintează ca medicament în contra durerii de pantece la copii. Aceste fructe se ferb în apă ne'ncepută și zama lor se dă de b_eut copiilor, cari, după cum se dice, se vindecă îndată¹⁾.

Aceste pomițe se mai întrebuintează și în contra „nădușelei“. Omenii le strîng adică pe érnă și le uscă, ér când le trebuie, le ferb și zama o béu cu séu fără zahar²⁾.

Tot pentru această bólă amestecă alții Căcădirele cu Dumbravnic (lat. *Mellitis Melissophyllum*, germ. das *Immenblatt*) cu Mintă négră séu pipérată (lat. *Mentha piperita*, germ. die *Pfefferminze*) și cu flóre de Măcieș (lat. *Crataegus Oxyacantha*, germ. das *gemeine Weissdorn* oder das *Mehlfässchen*), le ferb la un loc, și béu zama lor diminéța pe nemâncate, decă e vreme bună. Când e vreme rea, cred Româncele, că acea zamă nu e de léc³⁾.

Copilele încă strîng fructele trandafirului, le 'nșiră pe-o ață și le pórtă la grumaz în loc de mărgel.

Flórea se întrebuintează în contra durerii de ochi. Omenii o culeg, o pun într'o sticlă cu apă prospétă, ne'ncepută, și cu această „apă de trandafir“ își spală ochi. Ei spun că în scurt timp le trece durerea.

Spinii se întrebuintează contra „traghénului“⁴⁾ la vite. Români bat spinii de aceștia în traghén, care îndată începe a cóce și nu peste mult sparge și se vindecă⁵⁾.

Lemnul trandafirului e bun pentru păducei la picioare. Pentru a scăpa iute de această bólă, Românul taiă mărunt lemnul de trandafir, îl pune să férbă bine în apă, și după ce a fert îl tórnă cu apa într'o covățică séu în alt vas unde-și víră picioarele. Apa trebuie să fiă cât se póte de ferbinte, că-cî păduceii numai așa se pot vindeca mai de grabă⁶⁾.

Rămurelele tinere sunt bune pentru cei stricați de „Véntóse“ și cari din cauza acésta capétă amețelă de cap.

1) Dictat de V. Ungurén.

2) Dictat de Rucsanda Ienachieviciu, descântăt. din Siretiú.

3) Dictat de M. Molociú.

4) Despre această bólă veđi mai pe larg în articolul nostru despre „Boi“.

5) Dat. și Cred. Rom. din Ilișești, com. de V. Ungurén.

6) Dictat de M. Molociú.

Descântătórea, care voeșce să vindece pe cei stricați de Véntóse, se scólă des-diminéța până nu resare sórele într'o di de sec, când se pișcă luna, adică când luna a trecut de jumétate, iea apoi pâne și sare și se duce la trandafir. Ajungénd aci pune pânea și sarea lângă tulpina Trandafirului, apoi băténd trei métănií il sorocoșce și dice:

Eú te sorocesc cu pâne și cu sare
Și cu sfințele métănií
Ér tu să lecuești (pe cutare),
Să-i dai léc,
Sănétate și véc!

Apoi iea cincí séu șépte séu nóuě rămurele de Trandafir și le duce acasă, unde le taie mărúnfel și le pune să férbă în apă ne'ncepută. În această apă scaldă pe cel stricat de Véntóse de trei ori pe di și anume: diminéța până nu resare sórele, la prânđ până nu e sórele drept amedí, și séra până nu sfințesce sórele.

Nu e bine nici a se adaoge nici a se arunca ceva din apa, în care s'a scaldat odată cel bolnav, ci ea se tórnă érá în ólá. După a treia scaldă iea descântătórea acésta apă cu ólá cu tot și o duce fără să vorbescă și fără să se uite înapoi de o aruncă într'o apă curgétóre.

Tótă procedura acésta, se numeșce „a lua noi dela trandafir“¹⁾.

Vrăjitórele întrebuintează rămurelele cele tinere ale acestui Trandafir și la o mulțime de vrăji, mai ales când voesc să desfacă cuiva de ursită. Așa se dice că vrăjitórea, care voeșce să scape dela mórte pe vre o nevastă ursită séu pe vre un bărbat ursit de altă vrăjitóre, taie câte-va rămurele tinere din acest trandafir, le aduce acasă, și le pune să férbă în apă ne'ncepută dimpreună cu un peptene și cu alte obiecte fărmeatóre. După ce aceste lucruri au fiert bine, mai rosteșce vrăjitórea nișce cuvinte de vrajă, dá zama de b_eut celui ursit, care se însănătoșezá îndată după ce a b_eut²⁾.

În fine Trandafirul de câmp séu Căcădirul se crede a fi bun și în contra „césului celui réu“, după cum arată un descântec, în carele, pe lângă multe altele, dice descântătórea și acestea:

Cu nóuě-đecí și nóuě
De maturi de Căcădir
Te-oiú sgăria
Și te-oiú spăria
Să te duci în marea mare,
Și cum s'aședă pétra 'n apă
Așa să se așede réul ...³⁾.

1) Dictat de Catarina Țurcan, descântătóre din Siretiú.

2) Credința Româncelor din Ciudeiú.

3) Veđi desc. de „cés réu“ publ. de subsemnatul în „Amicul Familiei“ anul II, Nr. 5, pag. 57.

Sêrmanul Principe!

În 16 Martie 1856 era mare sêrbătóre în palatul Tuilerielor din Paris. Tronul Napoleoniđilor capétase un moștenitor.

Francia și Europa se afla la sfêrșitul resbelului din Crimea. Rusia era umilită; Napoleon III triumfa, el se afla în culmea puterei.

Încă de diminéța se presentase contele Orlow, amba-

sadorul rusesc estraordinar la congresul de pace, în palatul Tuilerielor, pentru a-și esprima mai nainte de toți felicitările sale.

Miercurea, în sêptemána patimilor, împératul stând în mare ținută lângă tron primi felicitările senatului, ale corpului legislativ, ale consiliului de stat, ale clerului, institutului etc. Din sala tronului deputațiunile fură conduse

în apartamentele principelui imperial, înaintea căruia defilară. Înaintea légênului sta admiralita Bruat, guvernanta principelui, însoțită de alte două guvernante.

Noul născut, învățat în albituri garnisite cu dantele fine, dormia adânc în légênul orașului Paris, care și-a ținut și de astădată vechiul obicei de a dăruia un légên principilor săi. Acest prețios dar era umbrit de coróna imperială, susținută de statua Franciei. De-asupra perinilor voltigau ângerii. Pe acest légên se puteau vedea și resbelul și pacea. La început pacea dormita, ér resbelul veghia cu ochii deschiși, ceea ce era o alusiune la resbelul din Crimea. După pacea dela Paris, artistul și-a schimbat dispozițiunile: resbelul adormi, ér pacea se deșteptă. La picioare veghia un vultur, care părea că umbrește somnul principelui. Patul însuși avea forma unei luntri și era presărat cu aurituri și cu albine¹⁾.

Nunțul papal încă aduse felicitări în numele stăpânului său. Apoi cerură diplomații, cu nunțul în frunte, să fiă și ei introduși la principele de corónă, care-i primi tot cum primise pe senatori și deputați cu câte-va ore mai nainte.

Tótă Franca se bucura și subscriea colecte pentru a face daruri împărătesei și principelui imperial.

Papa Pius IX a fost naș la botezul principelui, ér regina Iosefina de Svedia a fost nașă. Copilul primi numele: Napoleon Eugène Louis Jean Joseph.

Rar a văzut un principe lumina zilei sub auspiciu mai strălucite.

Educațiunea principelui s'a făcut cu mare îngrijire. El se interesa mai cu sémă de științe, de cosmografie, de fizică, de istorie. Imaginațiunea sa se inflăcăra la cetirea faptelor eroice. Din istoria vechiă Alecsandru cel mare era eroul său preferit, fiind-că acesta călăria bine și s'a arătat generos cătră Darie. Dintre eroii Franciei îi mai plăcea Bertrand Duguesclin, dar nici unul, atât dintre eroii vechi cât și dintre cei noi, nu putu să ajungă în ochii săi pe marele său unchiu.

Când sosi șcirea despre victoria dela Solferino, chiar avea tinérul o dorință capricioasă. Mamă-sa îi duse, că i-o implinșce, fiind-că tatăl său a repurtat o victoriă.

Numai una! — strigă principele; unchiul meu a câștigat multe.

Împăratul, se nțelege de sine, l'a resfătat încă mai mult decât mamă-sa. El era în stare să-i implinșcă ori ce dorințe. E drept, că tinérul principe arăta dispozițiuni bune și simț cavaleresc.

Într'o zi începu el să se certe cu o fetiță de vârsta sa, cu fata principesei Metternich. Acesta s'a întemplat în Fontainebleau. Obiectul certe era foarte neînsemnat, dar tinéra și focosa domnișoră răspunse la observațiunile principelui cu — o palmă. Tinérul deveni roșu. El avea gust să răspundă pe același ton; pentru a rezista acestei dorințe se retrase cu câți-va pași. Apoi măsură pe principesa cu o privire plină de demnitate și duse: „Domnișoră, ceea ce ai făcut este foarte comun; ai merita să-ți răspund în același mod, dar acesta nu-mi e permis, pentru că d-ta nu ești decât o copilă mică“.

Scena se petrecea în salon, unde erau de față multe persoane. Domnișora se turbură, ér toți cei de față, chiar principesa Metternich, laudară purtarea tinérului.

Monarchii, cari au cercetat familia imperială în anul 1867, în timpul espozițiunei, nu găsiu decât laude pentru amabilitatea principelui imperial. O deosebită simpatie pentru el a arătat chiar acel principe de Prusia, care cu trei ani mai în urmă a adus atâta nenorocire peste familia imperială.

În sfârșit sosi și anul fatal, 1870.

În 27 Iulie, pe timpul serviciului divin, care s'a ținut în St. Cloud, primiră cuminecătura împăratul și fiul său.

A doua zi se urcară în tren cu suita lor. Peste tot îi primi populațiunea cu mare entusiasme și cu strigăte: La Berlin, la Berlin! — „Așteptați! așteptați!“ răspundea suveranul cu un suris melancolic.

Greșela mare, pe care o comise împăratul în această expedițiune nenorocită, a fost că voia cu ori-ce preț să facă din fiul său un erou. La acesta țintiau telegramele lui cătră împărătesa, telegrame imprimate apoi în „Journal officiel“. Telegramul după lupta dela Saarbrücken suna astfel:

„Louis chiar acum primi botezul de foc. El a fost de un sânge rece admirabil și nu și-a pierdut cumpetul de loc. Noi ne aflăm în șirul dintăi, dar glonțele de flintă și de tun cădea în picioarele noastre. Louis a păstrat un glonț, care căduse aproape de el. Mulți soldați plângeau, vădându-l atât de curagios.“

Aceste încercări nenorocite făcură pe principele imperial ridicul în fața poporului francez, care atribui lui Napoleon toate pierderile încercate în acest resbel.

Principele imperial era cântat în cupleturile poporului. El deveni „le ramasseur de balles“, titlu care i-a rămas multă vreme. Și sârmanul „Lulu“ nu era vinovat; tatăl său greșise.

După primele succese veniră pierderile. Principele trebui să părăsescă armata și în 1 Septemvre nu mai avea nici o știre despre tatăl său.

După un marș de mai multe ore, istorisește Dupont, ajunse escorta la Avesnes, unde se opri. Comandantul Duperré instală pe principe într'o casă privată; cei douăzeci de gardiști și celelalte persoane ale suitei se învarțiră, cum putură. Noptea trecu fără incident; în 2 Septemvre însă, chiar când se afla principele la dejun cu oficerii săi, se anunță un despărțământ de trupe, care se apropia pe drumul Sedanului. Comandantul Clary îi ieși înainte. El se întelni cu locotenentul-colonel Coatpont și-i strigă: „Ce s'a întemplat, colonelule, ce știi? Unde este împăratul?“ La aceste întrebări repezi colonelul nu putu da decât niște răspunsuri nehotărâte; șcia că corpul generalului Vinoy esecută o mișcare de retragere cătră Paris; credea, că se pierduse o mare bătălie.

Principelui nu i se spuse nimic, dar i se împărțăși că trebuie să părăsescă Avesnes. Câte-va ore mai târziu se afla în Landrecies.

Acest loc era mai bine întărit decât Avesnes. Era o mică garnisonă, care împreună cu locuitorii primiră pe Ludovic cu ovațiuni. Dar tinérul era distras și trist. El simția că o nenorocire apasă asupra lui și a Franciei. El se informeză, dar adjutanții săi nu-i pot da decât esplicări nesigure.

Într'aceea comandantul Clary încalică, pentru a merge la Avesnes să se informeze. Pe drum se întelnește cu colonelul d'Espeuille, care se ducea la Landrecies, pentru

¹⁾ Vezi: Napoleon IV, de Léonce Dupont.

a căuta pe principe. Colonelul d'Espeuil știe, cum s'a început ziua dela Sedan, dar nu știe, cum s'a sfârșit. Din regimentul său de husari abia îi mai rămăseseră 200 de oameni, cu cari nu mai putea susține lupta. Așadar nu știa nimic despre capitulațiune, nici despre prinderea împăratului

Adjutanții se sfătuiesc, ce să facă. Ei hotărăsc, ca să cêră informațiunii dela împărătesa. În 2 Septembrie s'era se duse comandantul Duperré la Paris; în 3. se și întorse cu noutățile cele mai triste. La deruta armatei se alăturase trădarea și anarhia. Nu era nici o minută de pierdut, că-cî 4 Septembrie sosise. La 7 ore dimineața fu deșteptat principele și urcat într'un tren, care-l conduse la Maubeuge. Conte Clary căută o locuință, dar orașul se umpluse de contagiunea, care începuse a se lăți peste totă Franța; acum nu mai puteau conta pe o primire bună.

O domnă Marchand își oferi modesta ei locuință, care în momentul de față era mai prețioasă decât un palat. În grabă se arangea o odaie, în care fu instalat principele. Într'aceea se lățiseră vești triste prin Maubeuge; pe păreți se cetia proclamațiunea miniștrilor despre capitulațiunea dela Sedan și despre prinderea lui Napoleon III. Comandantul Duperré fu însărcinat, să încunoștințe pe Ludovic despre nenorocirea sa. La început principele nu-și trădă disperarea prin nimica; el se șciu stăpâni și arătă tăria unui bărbat. El cugeta, că împăratul, după ce-și făcuse datoria, nu putea pretinde o sorțe mai bună decât armata întregă; se supuse dar sorți nemilose.

Mai târziu însă, când își închipui dejosirea rușinoasă a tatălui său și suferințele acestuia, principele redeveni copil și nu-și putu ascunde lacrimile. Acestea încă nu se svântaseră, când sosi din Paris o depeșă cifrată: „Călătoriți la Belgia!“ Ea purta subscrierea lui Filon. Apoi sosi a doua depeșă: „Sunt prizonerul regelui de Prusia; duceți pe principele în Anglita. Napoleon.“ Duperré găsisse telegrama în Avesnes, după ce retăcise prin mai multe orașe reținută în aceste timpuri turburate.

Așadar trebuiau să părăsescă Maubeuge și Franța. Acesta nu era atât de ușor. Nu mai aveau să se témă de Prusieni, dar în Paris se făcuse un fel de revoluțiune, și ura în contra regimului imperial era cuvântul de ordin al noúei republice. Șeful garei și al telegrafului din Maubeuge se declaraseră pentru acea mișcare și nu puteau servi s'ermanului principe.

Atunci aceeși domnă Marchand își oferi trăsura ei. În 4 Septembrie s'era principele și adjutanții se îmbrăcară în haine civile, ieșiră prin fundul grădinei, și se urcară în trăsura, care-i conduse la stațiunea cea mai de aproape.

Contele Clary luă bilete. Principele și oficerii săi se urcară în tren, trecură frontiera și părăsiră Franța pentru totdeauna

Astfel dară mărirea avuse durată scurtă pentru acest nenorocit principe, care acum rătăcia prin țeri străine, după ce vechuse pe puternicii Europei defilând pe dinaintea légênului său.

Principele se stabili în Chiselhurst, unde veni mai târziu și împărătesa Eugenia, pe când Napoleon era prizoner în Wilhelmshöhe. După încheierea păcii, acesta încă veni în sinul familiei sale, ér principele întră în școla militară dela Woolwich. El știa că tatăl său suferă de dureri fisice și trebuie să se supună la operațiuni periculoase.

Într'o zi — era în 9 Ianuarie cătră 9 ore s'era — Ludovic chiar se aședase la lucru. De odată sosește la el contele Clary; acesta îi spune, că tatăl său trebuie să se supună la o nouă operațiune și dorește să-și vadă fiul.

Principele își lasă lucrul și se urcă într'un cupeu cu contele Clary. Peste o jumătate de oră întră în Camden-Place și este uimit, că găsește numai pe abatele Godard, preotul dela St. Mary în Chiselhurst. El își îndrepteză pașii cătră scara care conduce la împăratul, voește să se urce, dar e reținut. „Împăratul se află mai reu, principe,“ dice dr. Corvisart.

Principele se uită la cei ce-l impresoră și pălește. „Ce se petrece?“ dice el cu nerăbdare. „Mi se ascunde ceva, voiți să știu adevărul. Mi se pôte spune; sunt tare.“

În loc de răspuns, dr. Corvisart plécă capul; principele vede lacrimi în ochii lui Pietri și ai contelui Clary Împăratul era mort.

În testamentul său, Napoleon III scrisese între altele:

„Fiul meu să-și aducă aminte, decă împregiurările i-o vor permite, că cauza popórelor

este cauza Franciei.“

De aci încolo principele trăi retras sub numele de conte de Pierrefonds până la majoritatea sa, care urmă în 16 Martie 1873. În ziua acesta partida bonapartistă îl proclamă de capul și pretendentul ei sub numele de Napoleon IV.

Tinérul locotenent a cercat să se însóre, dar n'a avut noroc la nici una din curțile, unde s'a ivit ca pețitor. Descuragét de atâtea umiliri și sătul de o vieță inactivă, el căuta ocaziunea favorabilă de a-și cheltui prisosul puterii de junetă. Resbelul Anglita cu Zulușii i se păru acomodat pentru a-l distrage și principele se presentă ca voluntar. Înzadar s'au încercat amicii lui să-l abată dela un pas, care putea să-i fiă fatal. Tinérul voia cu orî-ce preț să ștergă ridiculul împreunat cu numele său. El plécă, după ce adresă o epistolă cătră Rouher, în care-și lua adio dela partisanii săi și-i îndemna să rămână uniți.

Principele Louis Napoleon.

Conducătorii militari englezi scriseră mai multe rapoarte favorabile despre principe. El se supunea bucuros la toate strapațele și arăta adevăratul curagiū al unui bărbat de 23 de ani. Francezii își băteau încă joc de bravurele pretendentului, când de odată se lăți ca fulgerul faima, că Ludovic a murit.

Oficerul Carey, martorul ocular al morții principelui, raportează următoarele: După ce am aflat, că Alțea-Sa Imperială va întreprinde în 1 Iunie o recunoșcere în ținut, spre a căuta un loc pentru lagărul țilei următoare, mă îmbia să-l însoțesc, pentru că cunoșeam terenul de mai nainte. Cererea mea fu împlinită; dar totdeodată fui avisat de colonelul Harrison, care avea funcțiunea de maestru general de cvartire, să nu mă amestec de loc în dispozițiunile principelui, deore-ce el (colonelul Harrison) doria, ca principelui singur să-i revină onórea de a alege un loc pentru lagăr. Cu pușcin înainte de plecare aflai, că nu se făcuseră pregătiri pentru escortă, și de aceea mă adresați la majorul de brigadă al cavaleriei. Căpetai ordinele necesare și la 9¹/₄ ore paradați înaintea cartierului general șese călăreți de ai căpitanului Bettington. Cu aceștia și cu un Zulu amic ne puserăm pe drum. Mai aveau și șese Basutos de ai căpitanului Shepstone ordinul de a ne însoți și înainte de a fi trecut peste riul sângelui, trămisei după ei. Trămisul se întorse cu răspunsul, că vor veni la noi pe spinarea muntelui între colinele Incenzi și Itelezi. Atunci trămisei solul încă odată, să aducă escorta. Pe laturea dreaptă și stângă vădui despărțăminte tari de Basutos. Ajungând pe spinarea muntelui descălicărăm, deore-ce voiam să ficsăm cu compasele noastre pozițiunea unor coline. Apoi colonelul Harrison veni la noi și ne împărtași; că cavaleria generalului Marshal e pe drum. — Când ne părăsi, propusei principelui să așteptăm restul escortei. „O nu,“ răspunse el, „noi suntem destul de tari.“

După 1¹/₂ mile ne urcarăm pe un șir de coline dominante și stâncóse dincolo de riul Hyotozi. Eū propusei să luăm șelile de pe cai, dar principele observă, că mai bucuros ar face-o în apropierea riului. Aci rămăserăm o jumătate de óră și ne ocuparăm cu schițări și observări cu ochianul. Deore-ce nu vădurăm pe nimeni, călărirăm până la un craal în șes și luarăm șelile de pe cai. Negligerăm ori-ce măsură de precauțiune deore-ce admiteam, că nu se află Zuluși în apropiere. Principele era obosit și se aședă în apropierea unei colibe. Omenii pegătiaū caféua, ér eū recunoșeam cu ochianul. La 3 óre 35 minute propusei să plecăm. Alțea-Sa Imper. răspunse: „Să mai așteptăm dece minute,“ dar după 5 minute dede ordinul necesar. Eū îl împărtașii mai departe și mă dusei să-mi aduc calul din câmpul de mealin. Îmi pusesem șeua și încălicasem dincóce de craal, când auđii pe Alțea-Sa Imper. dând ordinul: „Gata de încălicat!“ Mě întorsei și-l vădui cu piciorul în scară. În același moment dede ordinul: Călare! și pe când ómenii se urcaū pe cai, zării fetele negre ale Zulușilor la o distanța de 20 Yardi,¹⁾ alergând cătră noi prin câmpul de mealin. Eī scóseră strigăte și pușcară în noi, pe când fugiam călări. Eū îi credeam pe toți în șea și mi se păru mai potrivit să alergăm prin érba mare, înainte de a ne opri, deore-ce șciam că carabinile ómenilor nu erau încărcate. Deore-ce șciam cât de réu

pușcă Zuluși, nu mă așteptam să fiă cine-va rănit. De aceea strigai, când ne apropiasem de Donga: „Trebue să ne adunăm pe partea cealaltă. Supraveghiați retragerea fiă-căruia.“ Când mă întorsei vădui, că o parte de Zuluși ne urma, pe când cealaltă se încerca la stânga să ne tae retragerea prin șes. În timpul acesta eram espusi unui foc teribil și după ce trecurăm peste Donga. dișe unul dintre ómeni: „Mě tem, că principele e mort.“ Mě oprii, mă uitați înderēt și-l întrebați, de va fi de folos să ne întórcem. Zuluși trecuseră peste locul, unde a trebuit să cadă principele și omul îmi arăta Zuluși, care ne împresurau spre stânga. Așteptai până sosiră ómenii noștri și apoi galopați mai departe, ca să găsec un vad peste riul Tombocho.

Târđiū după prând întelnicărăm pe generalul Wood cu o escortă. Printr'un ochian vădurăm retrăgându-se după o colină cam trei-deci de Zuluși. Eī mēnaū trei cai.“

În 2 Iunie diminēta înaintă generalul Marshal cu șese escadróne de cavaleriă până la locul atacului. La 9 óre găsiră cadavrul gol al lui Napoleon. Zuluși nu-ı lăsăseră decât un lanț și un medalion cu o buclă de pěr și un chip al madonei, pe care-l purta de gât. Aprópe de cadavru zăcea un pinten și un ciorap. Principele avea 18 rane de assagai¹⁾; unii pētrunseseră prin spate și ieșiseră prin piept. Ochiul stâng încă era străpuns; dar fața lui era liniștită. Tóte semnele arătau, că principele chiar voia să încalice, când se rupse chinga, calul se speria și-l trânti. După aceea a cercat să fugă până la o văgăună, dar pe drum a fost omorit. Doui ómeni din escortă zăceau morți lângă el. Principele fu înfășurat într'o învelitoare, fu aședat pe o lectică improvisată din lănci și condus în lagăr. Tótă divisiunea era în mare ținută. Tótă armata jelia mórtea acestui tiner, pe care-l iubia.

Cine să descrie durerea sērmanei împērătese, care-și adora fiul. Bassano și Sidney o pregătira pentru această tristă șeire. Împērătésa credea, că fiul ei e numai bolnav și strigă, că voeșce să mērgă la el.

„E prea târđiū, Dómnă,“ dișe Bassano. Împērătésa isbucni în lacrimi și strigă: „Mon fils, mon pauvre fils!“ (fiul meū, sērmanul meū fiū). Apoi cădu leșinată. Mai tótă ziua rămase fără simțire refusând ori-ce nutremēt. Telegrama nenumērate îi sosiră dela monarchi, dela academia din Woolwich, și dela amabasada franceză.

Astfel se sfērși vieța acestui principe, născut în lues și mărire, resfățat de puternicii lumei, adăpat cu lacrimile esilului, umilit de cei ce-l lingușiau. În ținuturi îndepărtate cădu el, cu tinerul corp pētruns de armele primitive ale sēlbaticilor. El este primul Napoleon mort pe câmpul de luptă, și această mórte onorifică șterge ori-ce ridicul de pe numele seū. Românii sunt datorii să verse o lacrimă de jale pe tristul seū mormēt, că-cī tatăl seū a făcut mult pentru ei. Dați-i dar acest mic tribut! El n'a vėtămat pe nimeni, nici chiar pe inimicii seī; din contră și-a ținut partida în frēu, că-cī fără voința națiuneī nu voia să guverneze Francia. După o vieță fără pată a murit o mórte onorifică. A găsit, ce a căutat: pacea. Sērmanul principe!

¹⁾ Assagai este o suliță de aruncat, al căreia vērș este otrăvit cu sucul unor plante. Zuluși îl aruncă fórte bine la o distanță de câpi-va metri; atunci această armă rupe carnea și pētrunde adânc. Cuvēntul assagai seū zagaie este de origine spaniolă, și în limba acesta azagaia însemnă un fel de suliță de aruncat.

¹⁾ 1 Yard = 0,91 metri.

V a r i e t ă ț i.

In vis (pag. 277). E vară. În pădurea umbrăsoasă se înalță arburii seculari. O bancă rustică invită la ședere. Vântulețele adie lin și respândesc miile de miroșuri ale pădurei, aci dulci, aci îmbătătoare ca narcoticul. Vânătorul obosit sosește cu cânele său fidel în acest loc delicios. Tentațiunea este prea mare, pentru ca să-i pōtă rezista. El lasă dară paserile să ciripescă în pace, și se aședă la umbră. Capul său se razimă pe mână, ăr gândurile sbōră purtate pe aripile fantasiei. Unde sbōră? Cine mai întrēbă? Când omul e tinēr și frumos, cu inimă simțitoare și cu sânge fierbinte nu pōte să nu fiă înamorat. Ei bine, da! Vânătorul e înamorat și înaintea ochilor lui sufleteșci pluteșce o ființă adorabilă. O mulțime de idei nebune se învêrtesc în capul lui. Par c'ar vrea să fiă cu Ea într'o barcă, ăr valurile mării să-i legene lin pe când amēndouă pierduți în șōpte de amor ar sōrbe cupa fericirei. Apōi ar sosi furtuna, barca s'ar resturna, și el ducēdu-și tesaurul în not l'ar scōte la țerm. Acestea și alte idei mai nebune îi trec prin cap. Vântulețele îi flustură lin pērul și-i recoresc fruntea; apōi îl adorm. Și étă, că în vis adorata i se arată și cu căutătura tristă îi pune o flōre în — pălărie. Sēu pōte, că este aveea. O silfă a pădurei vine să-l necăjescă. Ori cum ar fi, acest tablou se pare a spune cu elocință, că fericirea este un vis trecētor. Amorul e beția unui moment, beția care ne adōrme; deșteptarea e crudă, ea cășunēză dureri mai mari decăt beția alcoolică, pentru-că loveșce inima și o sfăramă. Durerea deșteptării produce scepticismul, adică mōrtea sufletului, decăt nu mōrtea corpului. Că-cī singura mântuire de cea din urmă este puterea sarcasmului, bătea de joc de ori-ce simțămînt analog aceluia, pe care l'am avut. — Dar tabloul ne mai spune, că decăt amorul este numai un vis scurt, el este un frumos vis. Cine l'a gustat odată șciă ce e dulcēta vieții. Fericiti cei ce dorm astfel; nefericiti cei deștepti!

Ceva despre Louis Napoleon. În Londra se vorbeșce despre o tinēră femeia, care se încvartirase de vre-o două luni în casa unui preot în apropierea băilor de mare Bath. Acēstă femeia, care avea un copil de câte-va sēptēmăni, primia din când în când visita bărbatului ei, un oficer de artilerie. Când se lăți vestea pespre mōrtea principelui Louis Napoleon, femeia plecă în grabă, ăr preotul află mai târdui, că bărbatul ei semēna tare cu fotografia principelui. Se mai vorbeșce că o femeia în doliu a cercat, fără succes, să fiă primită de împērătēsa Eugenia. Tōte aceste vești sunt însă nesigure. — Întrē hărțile aceluieși principe s'a găsit după „Morning-Post“ următōrea rugăciune scrisă: Dōmne îți dau inima mea; ăr tu dă-mi credința. Fără credință rugăciunea n'are putere și rugăciunea imi ușurēză sufletul. Nu te rog, să delătorezi piēdecile din drumul meū, ci să-mi permiti, ca să le înving. Nu te rog să dēsarmezi pe inimizii mei, ci să-mi ajuți, ca să mă înving pe mine singur. Ascultă, Dōmne, ruga mea. Conservă pentru iubirea mea pe toți, cari-mi sunt scumpi. Dă-le țile fericite. Decăt vrei să dăruești pământului acestuia vre-o pārticică de bucurie, iea, Dōmne, partea mea și dărueșce-o unuia mai demn, și fă Dōmne, pe cei mai demni amicii mei. Decăt vrei să-ți rēsbuni asupra omului, loveșce-mē pe mine. Nenorocirea se schimbă în fericire prin dulcea gândire că aceia, pe cari îi iubim, sunt fericiti. Fericirea se otrăveșce prin gândul amar, că pe când eu mă bucur, aceia, pe cari îi iubesc de o mie de ori mai mult, sunt nefericiti. Pentru mine, Dōmne, nu mai e fericire. Depārtēză-o din drumul vieții mele. Nu mai pot găsi fericire, decăt în uitarea trecutului. Decăt uit pe aceia, cari nu mai sunt, vrēu să fiu și eu uitat, cât de tristă să fiă cugetarea: „timpul șterge tōte!“ Singura mulțămire e aceea, pe care o dă o conșciință curată. O Dōmne, arată-mi totdeuua, unde este datoria mea, și dă-mi puterea să o implinesc. Ajungēnd la ținea vieții mele, ași voi să mă pot uita cu mândrie la trecut. Aducerea aminte să nu fiă pentru mine o lungă pocăire. Atunci voi fi fericit. Fă,

Dōmne, ca inima mea să fiă pētrunsă de convingerea, că aceia, pe cari îi iubesc și cari au murit, vēd tōte lucrările mele. Viēta mea să fiă demnă de înțelepciunea lor și gândirea mea cea mai secretă să nu le facă rușine niciodată.

O căsătōria grea. „Posta Kōzlōny“ scrie: o domnișōră din Linz capētă bani și permisiunea de a se mārta, numai decăt va fi în stare să stringă un milion de marce postale întrebuintate. Provocăm dar pe toți ōmenii generoși, ca pentru un scop atāt de nobil să adune marce și să le trāmită la adresa vice-directorului de postă regesc Johann Petheō în Buda-Pesta.“

Esemples de risipă. Maria de Medicis purta la botelul fiiului ei o haină împodobită cu 32.000 de perle și cu 3000 de diamante. — Elisabetha, șoția regelui Filip II. de Spania, nu îmbrăca nici o haină de două ori, ci, după ce o punea odată, o dāruiua damelor ei de curte. Cea mai nefsemnată îmbrăcăminte costa trei sēu patru galbini. Bărbatul ei îi trāmise odată o salată fōrte prețioasă: o farfuriă de petri scumpe. Topazele însemnau uleiul, rubinele oțetul, perlele și diamantele sarea, ăr smaragdele salata verde. — În 1606, când se însură regele Poloniei Sigismund cu principesa austriacă Constanția la Cracovia, dārui el miresei sale un service de aur curat bătut. Întrē aceste acareturi tava cu ulciorul cumpēnia 24 de funți (13'44 klgr.) și numai lucrul costa 2500 fior. Hainele pārechei costau 700.000 taleri. Regele avea 5 diamante în baretul sēu, care se prețuiaū la un milion de fiorini. — Haina de paradă a ducelui Carol de Burgundia s'a prețuit la 200.000 galbini.

Cronica. — *Academia română* își continuă ședințele. În ședința a 8-a din 2 Iunie st. v., se suscită aceștiunea ortografiei, în care să se publice actele Academiei. Cestiunea se pune la ordinea țilei pe ședința a 9-a (4 Iunie), în care se alege o comisiune de 7 membri pentru revizuirea sistemului ortografic. Acēstă comisiune e compusă din D-nii: Laurian, Barițiu, Maiorescu, Odobescu, Caragiani, Hașdēu și Chintescu. Lucrarea acestor D-ni se va presenta în sesiunea următōre. În ședința a 10-a (5 Iunie) d-nu Odobescu, ca raportor, supune proiectul de statute al organizării Academiei, lucrat de comisiunea numită pentru acēsta. Acest proiect tipărit și distribuit în ședința a 11-a (6 Iunie) se deșbate după articoli în ședințele: 13-a (8 Iunie), 14-a (9 Iunie), 15-a (10 Iunie), 16-a (11 Iunie), 17-a (12 Iunie). Discușiunea se continuă. — Clubul de turiști austriac din Viena a serbat în mod strălucit primul deceniū al activității sale turistice. — Congresul internațional pentru Geografia Comercială, care și-a ținut sesiunea cea dintăiū în 20 și 23 Septemvire anul trecut în Paris, și la care au luat parte mai tōte societățile geografice ale Europei, își va ținea a două ședință congresuală în Septemvire a. c. în Brusel.

— *Lumina electrică* s'a adoptat în Londra pentru iluminarea garelor pe linia Metropolitan-railway. — D. de Lesseps are de gând să taie istmul de Panama. După calculele lui, acēstă lucrare va dura opt ani. — Pentru comunicațiunea Franței cu Englitera pe canalul Manche s'au prezentat 13 proiecte. E probabil, că proiectul unui tunel sub mare va fi preferit. — Usina de gaz din Bucureșci, fundată în 1872 de o societate română, se vînduse în 1873 la British and Foreign Water and gaz Works Company limited pentru 3.333.325 franci. Acēstă societate engleză a vîndut-o acum societății Union générale din Paris. — În Bucureșci s'a înființat o asociațiune română, cu scopul de a aduna capitalul trebuincios pentru înființarea unei fabrici de hărție. Fundatoriū subscriū până la minimul de 5000 lei. Cei ce subscriū mai puțin sunt acționari.

— *Călētōriile polare* ce se vor întreprinde în vēră acēsta sunt următōrele: Mai întâiū călētōriile comerciale

la Siberia. Afară de vaporul pe care-l va trămite baronul Knoop din Bremen la Ienissei, trămite Alecsandru Sibiracoff două corăbii tot acolo; din Hamburg merge érași un vapor cătră Ob; naea de expedițiuni polare holandeză „William Barents“ este pe drum și are de scop să se ducă până la îmbucătura rîurilor Ob și Ienissei. Din oceanul pacific vor merge în vara acésta două corăbii pe calea Bering: vaporul „Nordenskjöld“, căpitan Sengstacke, și al douilea „Jeanette“, căpitan de Long, care a trebuit să plece în 15 Iunie din San Francisco.

— *Ismail-pașa*, chedivul din Egipt, a fost depus, și a părăsit Cairo. În locul lui a ajuns vice-rege Tevfik-pașa, fiul său, om mai blând și cu spirit mai puțin ager, decăt tatăl său. — Înarmoréntarea principelui Louis Napoleon s'a hotărît să se facă în 12 Iulie în Chiselhurst. Principele Jérôme Napoleon Bonaparte, noul pretendent al Bonapartiștilor, încă va asista la înarmoréntare. — Principele de Battenberg s'a prezentat în 5 Iulie la Sultanul și a primit beratul de învestitură ca principe al Bulgariei. În aceeși zi s'a imbarcat pentru Varna. — Baron Béla Wenkheim, fost ministru-președinte al Ungariei în 1875, ministru la curtea M. S. Impératul Austriei, a murit în 8 Iulie.

Modă. — *Toaletele de vară* au alungat pe cele de primăvară. Acum domnește foulard, crêpe de Chine, gaze și barège, satinette, percail, mousseline și mull de toate colorile și mustrele. Tunicile și polonaisele au dispărut mai de tot, și toate garniturile de până acum sunt cusute pe haină, așa încât toate toaletele constau din două bucăți. Stofa cea mai elegantă și mai prețioasă este mull indian, care nu e mai puțin fin decăt crêpe lisse. — Pe lângă mousselinul indian mai este preferit satinul de vară cu mustre pompadour și mille-fleurs; totuși toaletele acestea sunt albe, mesecate cu satin de o coloré potrivită cu stofa principală, pentru a odihni în cât-va ochiul. Mai frumoase sunt stofele acestea pe verde, crême, chair de nymphe și albastru deschis, și de obicei se fac fără decorațiune de dantele, cel mult se adaogă în mai multe locuri din panglici late de atlas de o nuanță închisă.

Pălăriile mai moderne pentru acésta toaletă sunt pălării din pae late englezești care sunt garnisite numai cu o întorsătură din stofa hainii și cu o mare funtă de atlas. Numai formele Pamela și Cloche se pot întrebuița spre scopul acesta. Formele de pălării mari sunt preferite, ele umbresc cel puțin nasul și ochii. Cele mai frumoase pe lângă pamela și tirolienne sunt mousquetaire și paysanne, toate cu borduri largi. Mousquetaire e resfrâns la partea dréptă și întepenit cu un mare buchet de flori.

Umbrelele potrivite au forma celor vechi numite en-tout-cas, dar cu băț scurt. Decă coloréa fundamentală a costumelor este crême seü eco, atunci umbrela este de mătăsă-bast; decă costumul are un ton rosa, albastru seü verde, atunci umbrela e de foulard croisé, care se găsește în toate nuanțele. Atunci împrejurul marginilor umbrelei merge o bordură lată de o palmă din stofa hainii, cu dungă de atlas închis potrivit cu funtele; bățul încă este vérgat cu mai multe dungă de stofă pestriță, care se repetéză după intervale late de un deget. — În umbrele au apărut peste tot noutățile cele mai răpitoare. Astfel s. e. un desen: o umbrelă taille négră, fason Pompadour, impresurată cu largi dantele duchesse albe. Peste dantela o largă ghirlandă de foi de iederă artificială, pe care zac mulți gândăcei verzi strălucioși. Aceeși ghir-

landă de foi mai mici încungiură vérful umbrelei. La altele dantela este négră spaniolă, ér ghirlanda din flori pestrițe de chenille în coloré naturală. Altă-dată ghirlandă de foi de rosă peste blondă de mătăsă albă; aci în mijlocul fiă-cărui arc se află o rosă, ér o ramură detrandafir cu mai mulți bobocși zace cu grația în vérful umbrelei. Sunt și umbrele de atlas alb; atunci garnitura este de perle albe.

Încălțămintele sunt tot cele vechi; dar ciorapii sunt preferiți de coloré închisă, pentru-că nu se umple de praf așa curénd. Preferite sunt colorile: negru, albastru, pensée, granat etc. cu brodării de flori deschise.

Un nou articol grațios pentru promenadă sunt șalurile filet din mătăsă colorată, care se portă atât sub forma lor fundamentală cât și arangéte ca fichus. Ele se portă cu toate colorile potrivite cu haina. Cele mai fine sunt cele albe și negre. — Unele dame fac din ele fichus împodobite înainte și înderét cu câte un mic buchet.

Bibliografia.

Figurile, comediă originală în versuri într'un act, de G. D. Georgian, cu o prefață de D. Dem. Constantinescu. București, Tipografia „Romanul“, Carol Göbl, Strada Dómei, 14, 1879. — D-nul Constantinescu dice în prefață: „Există în societate, ca în ori-ce, straturi diferite, straturi de moravuri, pe care le naște mediul social pe unele, timpul pe altele....“ Și mai încolo: „Comedia de față tratéză despre unul din aceste medii, mediul format de timp. Junele autor George D. Georgian, în órele sale libere s'a încercat a ne pune pe hârtie câte-va tipuri bine nimerite, care demonștră un talent progresând al junelui autor: ómenii vechi cu idei vechi, și ómenii noi cu idei nové....“ Și termină: „(În acésta comediă) găsim pe lângă ideile bine combinate, versuri fără defect, rimă perfectă, măsură corectă, limbă curată, nu-i lipsește decăt încuragearea....“ Suntem de acéși părere cu D-nul Constantinescu; găsim numai, că în unele locuri scenele urméză cam silite, ér deslegarea intrigei e cam trasă de pér. Domnul Georgian promite însé mult; după acest început, așteptăm dela densus lucrări bune dramatice.

— **Crist și Cesar**, de Paul Scotténu cu devisa: Guerre à la guerre! Frédéric Passy. București, Nóua tipografie națională C. N. Rădulescu, 1879. Prețul unui exemplar 1 leu 25 bani. Se găsește de vinzare la toate librăriile, precum și la redacțiunea „Femeii române“, Strada Domnița Nastasia, 27.

— **O opiniune** asupra Dăreii drepturilor politice și pămênenești israeliților din Orient (România), de Rizu-Lambriu, român macodonén. București, Nóua tipografia a laboratorilor români, Strada academiiei, 19. Prețul 50 de bani.

— **Diare nové**: Dâmbovița apare în Térgoviște odată pe săptămână. Pe an: 12 lei; pe 6 luni: 6 lei; pe 3 luni: 3 lei. — Jurnal pentru toși, magazin bihebdomadar ilustrat. Apare în București Joia și Dumineca. Pe an: în capitală 20 lei, în districte 22 lei.

Posta Redacțiunei.

D-lui S. P. S., *Blaiú*. Ce e poesia, nu o putem publica pe lângă cea mai mare bună-voință. — D-lui V. N., *Buda-Peșta*. Începutul nu e rău. Cu răbdare și știudiu veși ajunge a vé urca pe Parnas. Tacii inimo încă nu e de publicat. Dumineca păstorului e rău alésă, că-cî n'are nici o valóre poetică. Ceii mai mari poeți pécătuesc câte odată. Curagiú! — D-lui I. G., *Cernăuși*. Ceea ce ați cetit în „Epilogul“ din „Pécatele tineretelor“ nu este nici greșélă de tipar nici schimosirea cuvintelor românești. Acésta este o simplă persiflage a limbei stricate, care se vorbia pe timpul acela. — D-lui O. D., *Suceva*. Imnul poporal a ajuns prea târziu. De altcum mai avem unul de A. Mureșan. Románca are icóné imposibile. Încipuți-vé un trup rupt din sóre, ca să fiă lumii flóre, și care a fost zidit pe pământ, ca să ne ducă în mormént. Frumósă destinațiune fi dați! Nu îi-am đis conține lucruri inesacte. Acei ángerii nu se află în Iad, fiind-că au cântat unei đine că o iubesc, și pentru că s'au resculat în contra lui dumneđeu. — D-lui A...., *Galafi*. Ați început binisor strofa primă, a dóua pécătuesce prin rimă și repetéză ideile celei dintăiú, a treia ar trece, a patra e sub totă critica. Éta-o:

Adieo! dară floricele

Adieo! Fani mult iubit.

Adieo! dragi páserele

Eú mé voiú stinge'n curénd.

 Cu numărul de față se încheie pătrarul de an, Aprilie-Iunie. Abonații, al căror abonament es-piră, sunt dar invitați să și-l renoescă de timpuriú, pentru ca să nu sufere întrerupere în espedarea foii. — Nouilor abonați le putem servi cu esemplare complete dela începutul anului. Condițiunile de abonament se pot vedea pe copertă.

Editura.